

გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი

ბელნაწერის უფლებით

ოთარი პავლიაშვილი

მკვლევლობების კრიმინოლოგიური დახასიათება

სპეციალობა: კრიმინოლოგია

სისხლის სამართალი

დისერტაცია წარმოდგენილია სამართლის დოქტორის

აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად

რ ე ზ ი უ მ ე

თბილისი

2011

გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: გიორგი თოდრია
სამართლის დოქტორი
სრული პროფესორი

ოფიციალური შემფასებლები:
(ოპონენტები) მიხეილ მამნიაშვილი
სამართლის დოქტორი, სოხუმის
სახელმწიფო უნივერსიტეტის
სრული პროფესორი
ალექსანდრე ჯავახიშვილი
იურიდიულ მეცნიერებათა დოქტორი
გრ. რობაქიძის სახელობის
უნივერსიტეტის პროფესორი

დისერტაციის დაცვა შედგება -----

გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის საატესტაციო-საექსპერტო კომიტეტისა და სადისერტაციო საბჭოს სხდომაზე.

დისერტაციის გაცნობა შესაძლებელია გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში (თბილისი, ჯანო ბაგრატიონის ქ. #6).

რეზიუმე დაიგზავნა 2011 წლის -----

გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის სადისერტაციო საბჭოს სწავლული მდივანი, სამართალმცოდნეობის დოქტორი, პროფესორი:

პეტრე დაუთაშვილი

ნაშრომის დახასიათება

თემის აქტუალობა - გასულ საუკუნეებთან შედარებით კაცობრიობის ისტორიაში დანაშაულობის სტრუქტურაში თავი იჩინეს ახალმა კრიმინალურმა ფორმებმა, რომლებიც ატარებენ უფრო რთულ, დინამიურ და საშიშ ხასიათს. განსაკუთრებით შეიცვალა ძალადობითი დანაშაულობის ისეთი ნაირსახეობა, როგორცაა დანაშაულობა სიცოცხლის წინააღმდეგ. განზრახ მკვლევლობების გავრცელებამ, მსოფლიო ბანკის აღიარებით, მსოფლიოს განვითარებას შეუქმნა სერიოზული დაბრკოლება და მის წინაშე ამ საშიში მოვლენის შედეგების და მოტივების შესწავლის გლობალური ამოცანა დააყენა. განსაკუთრებით კი აფრიკის, ლათინური ამერიკის და პოსტსაბჭოთა ქვეყნებში დანაშაულობამ სიცოცხლის წინააღმდეგ ხარისხობრივად ახალი თვისებები შეიძინა.

თანამედროვე მსოფლიოს ქვეყნებში განზრახ მკვლევლობა, როგორც დანაშაულობის ყველაზე საშიში ფორმა, კაცობრიობის მიერ განიხილება ურთულესი პრობლემის სახით. ამ მიმართულებით, მრავალი კრიმინოლოგიური გამოკვლევა ადასტურებს, რომ განზრახ მკვლევლობამ “ტრადიციულად” შეინარჩუნა საყოფაცხოვრებო კონფლიქტის გადაწყვეტის ხასიათი. ამასთან ერთად ის გახდა ტრანსნაციონალური და სხვა ჯგუფური დანაშაულობის განხორციელების საშუალება.

ადამიანის სიცოცხლის მოსპობის საკითხი სპეციალურად იყო განხილული 1995 წ. ქაიროში გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის მეცხრე კონგრესის მიერ. ამ დოკუმენტების მოსამზადებელ მასალებში აისახა ევროპული, ლათინო-ამერიკული, აზიური, არაბული და აფრიკული რეგიონების

შემფოთება მკვლელობების ზრდასთან დაკავშირებით. აღნიშნული თემა კრიმინოლოგების მიერ განსაკუთრებით მწვავედ განიხილებოდა იმ ძალადობის ანალიზისას, რომელიც საშიშროებას წარმოადგენს ბავშვებისათვის და ქალებისათვის, ატარებს ტრანსნაციონალურ და ტერორისტულ ხასიათს.

მკვლელობების პრობლემატიკა განსაკუთრებით მწვავეა პოსტსაბჭოთა ქვეყნებში, სადაც მკვლელობების კოეფიციენტის მიხედვით რუსეთს პირველი ადგილი უკავია, მომდევნო უკრაინას და ყაზახეთს. რუსეთში 100000 მოსახლეზე მოდის 221 მკვლელობა, უკრაინაში – 140, ხოლო ყაზახეთში – 119. მკვლელობების რაოდენობით კოლუმბიის შემდეგ მსოფლიოში რუსეთს უკავია მეორე ადგილი. ამ თემასთან დაკავშირებით რუსეთში მრავალი დისერტაცია არის დაცული. მკვლელობებთან ბრძოლის პრობლემა უცხო არც საქართველოსთვისაა. გასული საუკუნის მიწურულს საქართველოს დანაშაულობის სტრუქტურაში მკვლელობებმა თავისებურად ასახა მსოფლიოს დანაშაულობის საერთო ტენდენციები, კერძოდ გახშირდა სეპარატისტული და სხვა სახის ორგანიზებული ჯგუფები, დაუკავშირდა შავი ბიზნესის ინტერესებს და ამით ტრანსნაციონალური ხასიათი შეიძინა, გამოვლინდნენ შემკვეთი მკვლელობების სახით, გახშირდა ოჯახის კრიზისის პროცესები და ა.შ. ამრიგად, როგორც რაოდენობრივი ასევე, ხარისხობრივი მაჩვენებლებით საქართველოში მკვლელობები იძენს გარდამავალი პერიოდისათვის დამახასიათებელ თვისებებს და შესაბამისად ითხოვს სპეციალურ კრიმინოლოგიურ გამოკვლევას.

საქართველოს კრიმინოლოგიაში მკვლევარების დეტერმინაციის პრობლემატიკა სპეციალურად არ განხილულა. ძირითადად კრიმინოლოგები ამ მოვლენას განიხილავდნენ სხვა კრიმინოლოგიური საკითხების შემადგენელი ნაწილის სახით, მაგრამ მკვლევარების დამახასიათებელი მიზეზები და პირობები, მკვლევართა კლასიფიკაცია და მოტივები, პრევენციის სპეციალური განსაზღვრა ჯერჯერობით არაა დადგენილი იმისათვის, რომ კრიმინოლოგიამ ქმედითად შეუწყოს ხელი მკვლევარებთან ბრძოლას, უპირველესად აუცილებელია მისი ღრმა შესწავლა და პრევენციული პროგრამის შემუშავება. უდავოა, რომ რეფორმების პერიოდის საქართველოში მკვლევარებმა შეიძინეს მკვეთრად განსხვავებული თვისებები, რაც ლოგიკურად ითხოვს განსაკუთრებულ შესწავლას.

მკვლევარების სპეციალური გამოკვლევის არარსებობა უარყოფით ზეგავლენას ახდენს, როგორც კრიმინოლოგიური თეორიის განვითარებაზე, ასევე ამ დანაშაულობის წინააღმდეგ ბრძოლის ეფექტურობაზე. კრიმინოლოგიური აზროვნება, უპირველესად, ემყარება თეორიულ წარმოდგენებს, რომელთა გადრმავევა შესაძლებელია იმ შემთხვევაში, თუ დეტალურად იქნება შესწავლილი დანაშაულობის ყველა სახე და ფორმა. განზრახ მკვლევარობა წარმოდგენს დანაშაულობის ყველაზე საშიშ ნაირსახეობას. მისი გამოკვლევის უგულვებელყოფის გამო დაუდგენელი რჩება დანაშაულობის სტრუქტურის მძიმე და განსაკუთრებით მძიმე შემადგენელი ნაწილები. აქედან გამომდინარე კი გაურკვეველი რჩება ქვეყნის დანაშაულობის საშიშროების პროგნოზი. უფრო მეტიც, პრაქტიკაში დაუზუსტებელი რჩება კრიმინოგენური სიტუაციების

მოდელები, კრიმინოტიპების კლასიფიკაცია და მკვლევლობებთან ბრძოლის სხვა მნიშვნელოვანი საკითხები.

მკვლევლობების ანალიზის არარსებობა უარყოფითად მოქმედებს ადამიანის სიცოცხლისადმი საზოგადოების დამოკიდებულებაზე. მკვლევლობების შესახებ ცოდნა სჭირდება არა მარტო კრიმინოლოგებს, არამედ ფართო საზოგადოებასაც. მოსახლეობის სხვადასხვა სოციალურ ფენებს შეუძლიათ ობიექტურად შეაფასონ საზოგადოებაში არსებული ძალადობა, თუ მათ ძალადობით დანაშაულობაზე სრულყოფილი ინფორმაცია გააჩნიათ. ამიტომ, მკვლევლობების კვლევას გააჩნია არა მარტო კრიმინოლოგიური, არამედ სოციალურ-პოლიტიკური მნიშვნელობაც.

კონკრეტული მკვლევლობები ავლენენ სხვადასხვა განუმეორებელ მიზეზებს. მიუხედავად ამისა მათ გააჩნიათ ერთიანი გენეზისის თვისებები. მათი უგულვებელყოფის შედეგად სხვადასხვა ორგანოები ეყრდნობიან კერძო ხასიათის რეკომენდაციებს, რაც უეჭველად ართულებს პრევენციულ ღონისძიებათა მიზანდასახულობას.

მკვლევლობების გამოკვლევის შედეგად მიღებული დასკვნები შეიძლება გამოყენებული იყოს კონფლიქტური სიტუაციების მოდელირებისათვის. ამასთან დაკავშირებით დიდ მნიშვნელობას იძენს გამოკვლევის პროგნოსტული ფუნქცია, რომელიც განსაკუთრებით ეფექტურია ინდივიდუალური პროფილაქტიკისათვის, ოპერატიული მოქმედების ჩატარებისათვის და სხვ.

ობიექტური კრიმინოლოგიური დასკვნები სტაბილურ საფუძველს უქმნიან სათანადო კანონთა პროექტების შემუშავებას. მრავალი ნორმატიული საკითხი, რომელიც ეხება დიდი ქალაქის განვითარების, ქალთა შრომის პირობებს, ბავშვთა სწავლას და სხვ. მჭიდროდ არის დაკავშირებული მკვლევარობების და სხვა ძალადობითი დანაშაულობის კრიმინოლოგიური ანალიზის დასკვნებთან.

მკვლევარობების მთლიანი სურათის დადგენა საშუალებას გვაძლევს გადავწყვიტოთ შედარებით კრიმინოლოგიური პრობლემები, რაც ხელს შეუწყობს საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვას ჩვენი ქვეყნის პრევენციულ პრაქტიკაში.

კვლევის ობიექტი და საგანი - სადისერტაციო ნაშრომის კვლევის საგანს წარმოადგენს გარდამავალი პერიოდის ძალადობითი მკვლევარობების სტრუქტურის და დინამიკის თავისებურებანი; მკვლევარობების სოციალურ-დემოგრაფიული, ეკონომიკური და სოციალურ-ფსიქოლოგიური მიზეზები საქართველოში; მკვლევარობებთან ბრძოლის პრაქტიკა, როგორც ქვეყნის შიგნით, ასევე საზღვარგარეთის ქვეყნებში;

კვლევის ობიექტს წარმოადგენს:

- 1) მკვლევარობების სახეებისა და ფორმების მდგომარეობის უწყებრივი ასახვა და მათი კრიმინოლოგიური თვალთახედვა;
- 2) მკვლევარობების სტრუქტურული მახასიათებლები;

3) მკვლევლობების დეტერმინაციის დონეები და სტრუქტურული მიმართულებები;

4) მკვლევლობების ზოგად-სოციალური და სპეციალურ-კრიმინოლოგიური ზომები.

კვლევის მიზანი – აღნიშნული დისერტაციის ძირითად მიზნად დასახულია მკვლევლობების შესახებ ახალი მეცნიერული ცოდნის მიღება, ამ დანაშაულობასთან ბრძოლის თეორიულ-გამოყენებითი საკითხების გადაწყვეტა.

კვლევის ამოცანები – ძირითადი მიზნიდან გამომდინარე კვლევის ამოცანებია:

მკვლევლობების ძირითადი ტენდენციების, ფორმების და ხარისხობრივი თვისებების დადგენა;

მკვლევლობების დეტერმინაციის შესწავლა და კლასიფიკაცია როგორც ინდივიდუალურ ასევე საზოგადოებრივ დონეზე;

მკვლევლობების წინააღმდეგ ბრძოლის ძირითადი მიმართულების განსაზღვრა;

პრევენციული მოდელების ანალიზი საერთაშორისო სტანდარტების გათვალისწინებით.

კვლევის სიახლე და პრაქტიკული მნიშვნელობა – დისერტაციაში წამოყენებულია და დასაბუთებულია მეცნიერული და პრაქტიკული მნიშვნელობის მქონე რიგი ახალი დებულებები, მათ შორის:

1. დადგენილია განზრახ მკვლევლობების სტრუქტურის და დინამიკის ტენდენციები, რომელიც ტიპიურია საქართველოს გარდამავალი პერიოდისათვის. განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა განზრახი მკვლევლობის უწყებრივ ასახვას და მის შეუსაბამობას იმ რაოდენობრივ პარამეტრებთან, რომელიც დგინდება კრიმინოლოგიური ანალიზის შედეგად. კერძოდ, ისეთი მაჩვენებელთა სტაბილობა, როგორცაა სსკ-ს 108-ე მუხლით და 109-ე მუხლის გათვალისწინებული ქმედების შეფარდება, მკვლევლობებისათვის მსჯავრდებულ პირთა ხვედრითი წილი მსჯავრდებულ პირთა საერთო რაოდენობაში, განზრახი მკვლევლობისა და მკვლევლობის მცდელობის შეფარდება, მკვლევლობისათვის მსჯავრდებულ პირთა რაოდენობა ერთ მკვლევლობაზე, გვამლევას საშუალებას დავასკვნათ, რომ ძალადობრივი სუბკულტურა ინარჩუნებს თავს საზოგადოებაში. ამიტომ, გამოკვლევაში კეთდება დასკვნა, რომ მკვლევლობების რაოდენობრივი პარამეტრების შემცირება, რომელსაც გვიჩვენებს სამართალდამცავი ორგანოების სტატისტიკა, ვერ ასახავს ამ მოვლენის სტრუქტურულ თვისებებს და ზოგადად ქვეყანაში არსებულ კრიმინოგენურ სიტუაციას.

დისერტაციაში უარყოფილია უნიფიცერებული მიდგომა დანაშაულობის განვითარებისადმი. კვლავ მტკიცდება დებულება დანაშაულობის გეოგრაფიის კვლევის შესახებ. ამ მიმართულებით გამოკვეთილია ქვეყნის რეგიონებში განსხვავებული სუბკულტურის არსებობის პრობლემა.

გამოკვლევაში სხვადასხვა ინფორმაციულ წყაროებზე დაყრდნობით რუსეთის მიერ ოკუპირებული ტერიტორიები

გამოიყოფა იმ სოციალური არეალის სახით, სადაც სეპარატისტების მკვლელობებში ნათლად აისახება კულტურათა კონფლიქტების ძალადობრივი გადაწყვეტის მოდელი, რომელიც კანონზომიერია რუსეთის სუბკულტურისათვის.

2. დისერტაციაში განზრახ მკვლელობების დეტერმინაციის ანალიზისას დახასიათებულია საერთო ხასიათის ისეთი ფაქტორები, როგორცაა მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური დიფერენციაცია, ცხოვრების წესი და ძალადობის სუბკულტურა. საქართველოს გარდამავალ პერიოდში ისინი იძენენ გარკვეულ ფორმას როგორც გავრცელების ასევე წინააღმდეგობათა გამწვავების გზით.

დისერტაციაში წამოყენებულია დებულება, რომ საერთო ხასიათის ფაქტორების გათვალისწინება პრევენციის პრაქტიკაში მნიშვნელოვანია, თუ ამავე დროს იქნება გათვალისწინებული განზრახი მკვლელობების უშუალო მიზეზები და პირობები, რომელთა სახით დგინდება განზრახი მკვლელობათა დეტერმინაციის სრული სურათი.

3. მკვლელობების უშუალო მიზეზთა და პირობათა შორის გამოკვეთილია პირთა ასაკის, სოციალური სტატუსის, პიროვნებაზე ოჯახის კრიმინოგენურუ ზეგავლენის, ნასამართლობის, მკვლელობის კონკრეტული კრიმინოგენული სიტუაციის ობიექტური და სუბიექტური ფაქტორების დახასიათება.

კვლევის შედეგად დგინდება, რომ საზოგადოებაში არსებული ზოგადი ხასიათის დეტერმინანტები ქმნიან გაუცხოების

მდგომარეობას, რომელიც ხელ უწყობს კონკრეტული კრიმინოგენური სიუაციების არსებობას, სადაც ვითარდება სხვისი სიცოცხლის მოსპობის მოტივაცია და მისი რეალიზაციის პირობები.

4. დისერტაციის პრაქტიკულ მნიშვნელობას ამყარებენ მსჯავრდებულთა ანკეტირების შედეგები და ამ მიზნით სხვა ქვეყნებში ჩატარებული სოციოლოგიური გამოკვლევები. შედარებით-სამართლებრივი ანალიზის შედეგად ხდება მონაცემთა კორექტირება და სათანადო პროგნოსტული რეკომენდაციების შემუშავება.

5. გამოკვლევის შედეგად შემუშავებული რეკომენდაციების პრაქტიკული მნიშვნელობა გამყარებულია მკვლევლობების პრევენციის ღონისძიებების ანალიზით და აუცილებელ ღონისძიებათა შესაბამისი კლასიფიკაციით. არსებული ღონისძიებები ერთმანეთთან არ არიან დაკავშირებული, დაქასაქულობაა აგრეთვე სახელმწიფო ორგანოებისა და საზოგადოებრივ ორგანიზაციების მიერ დასახულ პრევენციულ პროგრამებში. ამ მიმართულებით მიგვაჩნია, რომ ზოგადი და სპეციალური სახის პრევენციული ღონისძიებები უნდა წარმოშობდნენ სისტემას.

ჩვენი აზრით, საბაზრო ეკონომიკურ ურთიერთობებზე გადასვლის პირობებში, როდესაც ადგილი აქვს უმუშევრობას, დასაქმების ეპიზოდურობას, ეკონომიკური ზრდის შეჩერებას, საარსებო მინიმუმის ქვევით ხელფასის დაცემას და ა.შ., უპირველეს ყოვლისა აქტუალურია დასაქმების კრიზისის დაძლევის მოდელის რეალიზაცია. გამოკვლევაში განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა შრომითი ბაზრის

რეგულირების ზომებს, რომლებიც ერთდროულად ასრულებენ მოსახლეობის დაძაბულობისაგან და კონფლიქტურობისაგან დაცვის ფუნქციას.

6. დისერტაციის სიახლეა საზრვარგართის ქვეყნების გამოცდილების გაზიარება და იქ არსებული პრევენციული მოდელების დანერგვის რეკომენდირება. ამ მიზნით შემოთავაზებულია ინტერაქციონიზმის თეორიის მიმდევრეთა მიერ დასახული პროგრამა, სადაც განსაკუთრებული ადგილი უკავია დაზარალებულთა და პოლიციის მუშაკთა ერთობლივ შეხვედრებს და კონსულტაციებს.

მიაზანშეწონილად მიგვაჩნია, რომ საქართველოში დაინერგოს აშშ-ი შემუშავებული რეაბილიტაციის პროგრამა, რომლის თანახმად ჯანდაცვის სისტემის სამსახურების მიერ მართობელა დედების რეგულარული მონახულება, იმ ოჯახების კონტროლი, სადაც გამოვლენილია ბავშვებთან სასტიკი მოპყრობის შემთხვევები, კონფლიქტებისადმი მიდრეკილ მოზარდთა გამოვლენა ხორციელდება.

ამასთან ერთად აღინიშნება ძალადობით სუბკულტურაში არსებული პირების ფსიქოლოგიურ-ფსიქიატრიული დახმარების სამსახურის აუცილებლობის საკითხი.

დისერტაციაში ასევე შემოთავაზებულია რეაბილიტაციის გერმანული მოდელი, რომელიც წარმოდგენილია `ამბულატორული~ აღმზრდელობითი ჯგუფების სახით, სადაც მოძალადე არასრულწლოვანს სთავაზობენ კონსულტაციებს.

ასევე დასმულია ვიქტიმოლოგიური ხასიათის საკითხი, რომელიც ახეზა მსხვერპლთა და მოწმეთა დაცვის პრობლემატიკას.

7. დისერტაციის სიახლეა სამართლებრივი აქტების კრიმინოლოგიური ექსპერტიზის საკითხი. ამ მიმართულებით მოსახლეობის სამართლებრივი კულტურის ამაღლებას ხელს უწყობს ნორმატიული აქტების სრულყოფის ღონისძიებები. მკვლევლობებთან დაკავშირებით მნიშვნელოვანია იმ სამართლებრივი აქტების კრიმინოლოგიური ექსპერტიზა, რომლებიც არეგულირებენ ძალადობის წინააღმდეგ ბრძოლის საკითხს. ზოგიერთი მათგანი ატარებს ზოგად სოციალურ ხასიათს და უშუალოდ არ უკავშირდება ძალადობის პრობლემატიკას, მაგრამ ზოგიერთი აქტი უშუალოდ ეხება ძალადობის პრობლემატიკას და ამიტომ მოითხოვს მეტად გათვლილ მიდგომას.

8. დისერტაციაში ასევე შემოთავაზებულია მსოფლიოს განვითარებულ ქვეყნებში არსებული რეგიონის მასშტაბით ადრინდელი დევიაციის პროგრამები. ასეთ ამოცანას ახორციელებენ რესოციალიზაციის სამსახურები რეგიონალურ სამართალდამცავ ორგანოებთან ერთად, რომლებიც ასრულებენ მეზობლების, ახლობლების, მეგობრების გამოკითხვებს, აანალიზებენ ოჯახური კონფლიქტების შესახებ შემოსულ სიგნალებს, კოორდინაციას უწევენ კონფლიქტურ ოჯახებთან მუშაობის ზომებს და ა.შ.

9. სადისერტაციო კვლევამ დაგვანახა, რომ ე.წ. ფონურ მოვლენებთან ბრძოლის პროგრამები არ არიან დაკავშირებული ძალადობრივი სუბკულტურის პრევენციის

პროგრამებთან. ამიტომ დასმულია საკითხი მათი სისტემური დაკავშირების შესახებ.

დისერტაციაში გათვალისწინებულია საზღვარგარეთის ქვეყნების ძალადობრივი სუბკულტურის წინააღმდეგ მიმართული პროგრესული მოდელები და ამ კუთხით შემუშავებული პრაქტიკის განვითარების პოლიტიკა. წინამდებარე ნაშრომში მოხდა მათი ანალიზი და შემუშავდა რეკომენდაციები საქართველოს პირობებში მათი რეცეფციის შესახებ.

დისერტაცია წარმოადგენს საქართველოში მკვლევარების სრულყოფილი კრიმინოლოგიური კვლევის პირველ ცდას, რომელიც ზრდის მის ღირებულებას. აქედან გამომდინარე, მიგვაჩნია, რომ აღნიშნული გამოკვლევა საინტერესო იქნება ძალადობით დანაშაულობაზე მომუშავე სამთავრობო და არასამთავრობო ორგანიზაციებისათვის, იურიდიული (სამართლის) ფაკულტეტის სტუდენტებისათვის და პროფესორ-მასწავლებლებისათვის, ასევე დაინტერესებულ პირთათვის და ფართო საზოგადოებისათვის.

მიღებული დასკვნები დახმარებას გაუწევს სახელმწიფო უწყებებს, მათ შორის – სამართალდამცავ ორგანოებს. მკვლევარების ამსახველი კანონზომიერებების დადგენით შეიქმნება თეორიული საფუძველი ამ მოვლენისადმი სამართლებრივი, კრიმინალისტური და კრიმინოლოგიური წარმოდგენათა გაღრმავებისათვის. შემუშავებული დასკვნები ხელს შეუწყობენ კრიმინოლოგიურ სწავლას.

ვფიქრობთ, რომ ასეთ გამოკვლევას, გარდა მეთოდოლოგიური და ფუნდამენტური მნიშვნელობისა, ექნება ასევე გამოყენებითი და პრაქტიკული ხასიათი. ნაშრომში გაკეთებული დასკვნები, წინადადებები და რეკომენდაციები მნიშვნელოვან თეორიულ საფუძველს წარმოადგენს იმ პრაქტიკოსებისთვის, რომელთაც სურთ საქართველოში კრიმინოლოგიური ხასიათის ზომების რეგულირებაში რეალური ცვლილებების განხორციელება და არსებული ნაკლოვანებების გამოსწორება.

კვლევის მეთოდოლოგიური საფუძველები - კვლევის მეთოდოლოგიური საფუძველია ჰუმანისტური მიმართულების ფილოსოფიური შრომები, მეცნიერული გამოკვლევები მკვლევლობების საკითხებზე.

კვლევის მეთოდურ საფუძველს წარმოადგენს საერთაშორისო ხასიათის კონვენციები და მსოფლიოს განვითარებული ქვეყნების პრაქტიკული პროგრამები, საქართველოს სამთავრობო ორგანოებისა და საზოგადოებრივო ორგანიზაციების მიერ გაწეული სამუშაო.

გამოკვლევაში პრობლემის კვლევისას გამოყენებულია ისტორიული, ფორმალურ-ლოგიკური, შედარებით-კრიმინოლოგიური, სოციოლოგიური, სტატისტიკური და სხვა მეთოდები.

განსაკუთრებული ადგილი უკავია ოპერაციონალურ მეთოდებს, რომელიც უშუალოდ მიმართულია მსოფლიოში და საქართველოში არსებული ღონისძებების ანალიზსაკენ.

დისერტაციის სტრუქტურა და მოცულობა - დისერტაცია შედგება შესავლის, ხუთი თავის, 13 პარაგრაფის, დასკვნის, გამოყენებული ლიტერატურის ნუსხის და დანართებისაგან. ნაშრომის მოცულობა შეადგენს ----- გვერდს, რომელსაც თან ერთვის გამოყენებული ლიტერატურის ნუსხა ----- გვერდზე და დანართები ----- გვერდზე - სულ ----- გვერდი.

პრობლემის კვლევის ლოგიკა აგებულია დასმული ამოცანების შესაბამისად. ნაშრომის პირველ თავში განიხილება მკვლევარობების ანალიზის მეთოდოლოგიური ასპექტები, კერძოდ მკვლევარობების კრიმინოლოგიური ცნება და ფორმები, მკვლევარობების გამოკვლევის მეთოდოლოგიური პრინციპები და მკვლევარობების პრობლემის ანალიზის თეორიული და პრაქტიკული მნიშვნელობა.

ნაშრომის მეორე თავში განიხილება მკვლევარობების პრობლემა ბიოლოგიურ და ფსიქოლოგიურ თეორიებში და მკვლევარობების პრობლემა სოციოლოგიურ თეორიებში.

მომდევნო მესამე თავი ეთმობა მკვლევარობების ძირითად ტენდენციებს მსოფლიოში და მკვლევარობების ტენდენციების თავისებურებას საქართველოში.

ნაშრომის მეოთხე თავში განიხილება მკვლევარობების ზოგად-სოციალური დეტერმინანტები და მკვლევარობების უშუალო მიზეზები და პირობები.

ნაშრომის მეხუთე თავში განიხილება მკვლევარების პრევენციის საერთო ღონისძიებები, მკვლევარების ადრინდელი პრევენციის ზომები, მკვლევარების სპეციალურ-კრიმინოლოგიური ზომები და სოციალური რეაბილიტაციის ზომები.

ნაშრომის დასკვნით ნაწილში მოცემულია კვლევითი შედეგების მოკლე მიმოხილვა და შემოთავაზებული რეკომენდაციები.

გამოყენებული ლიტერატურა – კვლევის დროს გამოყენებული იქნა როგორც ქართველი, ისე უცხოური მეცნიერების, კერძოდ, ა. გაბიანის, მ. ბაძალას, ნ. გაბრიჩიძეს, ი. გომიაშვილის, გ. ლლონტის, ნ. იმედაძეს, დ. კიკნაძეს, გ. ყვარელაშვილის, თ. შავგულიძეს, ი. წიკლაურის, გ. ჯანაშიას, ს. აბელცევის, ვ. ლუნევის, რ. მერტონის, დ. შელის, გ. შნაიდერის, ე. შურის, ტ. ალარდის, ა. სტევარტის, ე. ბაუმანის და სხვათა ნაშრომები, ასევე სხვადასხვა საერთაშორისო თუ შიდასამართლებრივი საკანონმდებლო აქტები, პუბლიკაცია, სტატისტიკური მასალა, ინტერნეტ რესურსი და ა.შ.

ნაშრომის აპრობაცია – დისერტაციის ძირითად დებულებებზე მოხსენებები გაკეთებული საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის თ. წერეთლის სახელობის სახელმწიფოსა და სამართლის ინსტიტუტის საბჭოზე, გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტისა და დანაშაულობის კვლევისა და პროგნოზირების ცენტრის მიერ ორგანიზებულ მრგვალი მაგიდის სხდომაზე.

დისერტაციის შინაარსის ამსახველი დებულებები გამოქვეყნებულია შემდეგ სამეცნიერო სტატიებში :

1. ” მკვლევართა თავიდან აცილების თავისებურებანი და პრობლემები” – ჟურნალი “სამართალი”, 2004წ;
2. ” ძალადობრივი დანაშაულისაგან პიროვნების პროფილაქტიკური დაცვა” – ჟურნალი “სამართალი”, 2004წ.

ნაშრომის შინაარსი

პირველი თავი - ეძღვნება მკვლევლობების ანალიზის მეთოდოლოგიურ ასპექტებს.

აღნიშნული თავის პირველ პარაგრაფში განისაზღვრება მკვლევლობების კრიმინოლოგიური ცნება და ფორმები.

ნაშრომში გაზიარებულია მკვლევლობების ლეგალისტური მიდგომა, რომლის თანახმად მკვლევლობების კრიმინოლოგიური შემეცნება მთლიანად ემყარება სისხლის სამართლებრივ ნორმას. აქედან კეთდება დასკვნა, რომ კრიმინოლოგიური კვლევის ობიექტის სახით მკვლევლობის ცნება უნდა მოიცავდეს როგორც უბრალო ასევე კვალიფიციურ შემადგენლობებს.

კვლევის შედეგად დადგენილია, რომ დანაულობასთან ბრძოლის პრაქტიკაში მკვლევლობის ლეგალური განსაზღვრა აწყდება მთელ რიგ ობიექტურ სირთულეს. კერძოდ, კრიმინოლოგიურ გამოკვლევათა ძირითად წყაროს მკვლევლობების უწყებრივი აღწერა წარმოადგენს, ხოლო მისი ინდიკატორთა სქემა მთლიანად არ ემთხვევა იმ ნორმების კლასიფიკაციას, რომელიც მიღებულია სხვადასხვა ქვეყნების სისხლის სამართლის კოდექსებში, მათ შორის საქართველოშიც. საქართველოში შსს ანგარიშგება არეგისტრირებს ფაქტებს დანაშაულების რიცხოვნობით, პროკურატურის ანგარიშგება – საქმეების რიცხოვნობით, ხოლო სასამართლოს ანგარიშგება – საქმეების და მშჯავრდებულთა რაოდენობით. ამის გარდა შს სამინისტროს ანგარიშგება არ ითვალისწინებს სისხლის სამართლის

კოდექსის მოთხოვნას და აერთიანებს მკვლელობის მცდელობას და მკვლელობას ერთ მაჩვენებელში, ხოლო სსკ-ს 109-ე მუხლი არაა წარმოდგენილი სრულყოფილად.

კრიმინოლოგიური კვლევის ობიექტის სრულყოფის მიზნით პარაგრაფში განსაკუთრებული როლი ენიჭება მკვლელობების კრიმინოლოგიურ კლასიფიკაციას, რომელიც საშუალებას გვაძლევს დავძლიოთ უწყებრივი კლასიფიკაციის ნაკლოვანებები. ამ მიმართულებით მკვლელობის ყველა ფორმა დაიყოფა ძალადობით, ანგარებით და ძალადობით-ანგარებით სახეებად. აღნიშნულთან დაკავშირებით მართებულად მიგვაჩნია ვ. ლუნეევის მოსაზრება, რომ კრიმინოლოგიური ტრადიციის მიხედვით ყველაზე ხელსაყრელი მიდგომა არის დანაშაულთა დაჯგუფება დანაშაულებრივი ქცევის მოტივაციის მიხედვით.

პირველი თავის მეორე პარაგრაფში დგინდება მკვლელობების გამოკვლევის მეთოდოლოგიური პრინციპები.

გამოკვლევაში დადგენილია შემდეგი პრინციპები, კერძოდ:

1. მკვლელობა უნდა განიხილებოდეს, როგორც რთული სოციალური მოვლენა, როგორც ძალადობის ნაირსახეობა, რომელიც წარმოიშობა საზოგადოებაში არსებული პროცესების შედეგად. ამ მიმართულებით მნიშვნელობას იძენს ის ფაქტი, რომ ადამიანის სიცოცხლის მოსპობისაკენ მიდრეკილება ყალიბდება ძალადობის სუბკულტურაში, რომელიც ნაწილდება სოციალური ფენების თავისებურების მიხედვით.

აქვე აღნიშნულია, რომ მკვლელობების სოციალური არსის ცვალებადობა უშუალოდ ასახავს საზოგადოების გარკვეულ

ისტორიულ პერიოდს, რომლის თავისებურებების გათვალისწინება მეტად მნიშვნელოვანია მკვლევლობის განხილვისას. გარდამავალი პერიოდის საქართველოში წარმოშობილი სოციალური წინააღმდეგობები ხარისხობრივად განსაზღვრავენ მკვლევლობების დეტერმინაციას, რაც გამოკვლეული უნდა იქნას, როგორც დამოუკიდებელი პრობლემა. ამ მიმართულებით მნიშვნელოვანია დანაშაულთა, დამნაშავეთა სოციალური წარმოშობის განაწილების და გარდამავალ პერიოდში მკვლევლობათა სტრუქტურის სხვა საკითხების დადგენა.

2. მკვლევობების ახსნის პროცესში მნიშვნელოვანი ადგილი უნდა ეკავოს კაზუალურ მეთოდს. საზოგადოებაში არსებული ნეგატიური პროცესები (უმუშევრობა, დასაქმების ეპიზოდურობა, ეკონომიკური ზრდის შეჩერება, ხელფასის დაცემა საარსებო მინიმუმს ქვევით, ოჯახის დეზორგანიზაცია, დაზარალებულის ქცევა და სხვ.) არსებით ზეგავლენას ახდენენ ძალადობის სუბკულტურის გავრცელებაზე და აქედან გამომდინარე - მკვლევლობის მოტივაციაზე. ამ მიმართულებით უფრო ნათლად ჩანს ის ურთიერთობები, რომლებიც გარკვეულ ზეწოლას ახდენენ საზოგადოების ცალკეულ წევრებზე, უბიძგებენ მათ უფრო დაუმორჩილებლობისაკენ ვიდრე ისეთი ქცევისაკენ, რომელიც საზოგადოებაში მიღებულ წესებს ექვემდებარება. ამიტომ სოციოლოგიური მიდგომა მეთოდოლოგიურად ითვალისწინებს მკვლელის ფსიქოლოგიური სამყაროს დადგენასაც.

3. მკვლევარების ახსნის პროცესში მნიშვნელოვანი ადგილი უნდა ეკავოს პრევენციული პრაქტიკის გათვალისწინების პრინციპს. ამ მიმართულებით განისაზღვრება შემდეგი მოთხოვნები:

ა) რეალურად უნდა იყოს ცნობილი საზოგადოების ძირითადი მოთხოვნა ადამიანის უფლებათა და თავისუფლების დაცვის მიმართ, მოქალაქეთა სიცოცხლის დაცვის მექანიზმი;

ბ) დემოკრატიულ ქვეყნებში წინა პლანზე დგას რესოციალიზაციის ღონისძიებათა სისტემა. სამართალდამცავი ორგანოების ზომებთან შედარებით სწორედ ამ ზომათა წილი უნდა სჭარბობდეს;

გ) მკვლევართა თავიდან აცილების სისტემაში მნიშვნელოვანი ადგილი უკავია სოციალური პროგრამების (იარაღის უკანონო ბრუნვის არასაიმედო პროფილაქტიკის, ლოთობის, ნარკოტიკებსა და ტოქსიკომანიასთან არაეფექტური ბრძოლის, საყოფაცხოვრებო და სხვა სახის კონფლიქტების ადრინდელი პროფილაქტიკის სისუსტის, ძალადობის კულტისა და პორნოგრაფიის პროპაგანდის აკრძალვის, დანაშაულებრივ დაჯგუფებაში მოზარდის ჩაბმის აკრძალვის და ა.შ.) შექმნის აუცილებლობას.

დ) მკვლევარებთან ბრძოლის პრაქტიკის ეფექტურობა არსებითად არის დაკავშირებული მის სამართლებრივ უზრუნველყოფასთან. ამიტომ რეკომენდაციების შემუშავებისას მეთოდოლოგიურად მნიშვნელოვანია კანონთა იმ ხარვეზების გათვალისწინება, რომლებიც ხელს უწყობენ კონფლიქტების და დაძაბულობის გაძლიერებას. ასევე

კანონპროექტების კრიმინოლოგიური ექსპერტიზის უზრუნველყოფის საკითხი მეთოდოლოგიურად მნიშვნელოვანია.

ე) მნიშვნელოვანია ინდივიდუალური ქცევის გამოკვლევა, რამეთუ კვლევის მეთოდოლოგია ბრალდებულისა და მსჯავრდებულის პიროვნების ღრმად შესწავლას მოითხოვს.

პირველი თავის მესამე პარაგრაფში გაშუქებულია მკვლევარების პრობლემის ანალიზის თეორიული და პრაქტიკული მნიშვნელობა.

პარაგრაფში აღნიშნულია, რომ მკვლევარების ახსნისას ფსიქო-ბიოლოგიური თეორიები მყარ საფუძველს არ უქმნიან კრიმინოლოგიურ გამოკვლევას. კრიმინოლოგიურ გამოკვლევათა რეკომენდაციების ეფექტურობას უზრუნველყოფს მკვლევართა მდგომარეობის, მიზეზებისა და მკვლევარების თავიდან აცილების სოციოლოგიური ანალიზი.

მკვლევარების მდგომარეობის პირველადი აღწერა, როგორც ცნობილია, მოცემულია სამართალდამცავი ორგანოების ანგარიშგების სახით. უწყებრივი თვალსაზრისი მთლიანად არ პასუხობს მკვლევარების თავიდან აცილების მოთხოვნებს. მკვლევარების მდგომარეობის მიზანდასახული აღწერისათვის აუცილებელია პირველადი მონაცემების სპეციალური განზოგადება, რაც მხოლოდ სოციოლოგიური ანალიზის შედაგად არის შესაძლებელი. ამიტომ მკვლევარების მეცნიერული აღწერა სტატისტიკური ანგარიშგების გაუმჯობესების საშუალებას იძლევა.

მკვლევარების კრიმინოლოგიური გამოკვლევის თეორიული უზრუნველყოფა ხელს უწყობს ამ მოვლენის მიზეზების ღრმა შესწავლას. ამ მიმართულებით, როგორც აღვნიშნეთ, მნიშვნელოვანია მკვლევართა დეტერმინაციის კორელაციური კონცეფცია, რომელიც საშუალებას გვაძლევს გამოვყოთ მატერიალური პირობები, ძალადობის სუბკულტურა, ცხოვრების წესი, სიტუაციური ფაქტორები და მსხვერპლისა და დამნაშავეს ურთიერთობა. მართო კონცეფტუალური მიდგომის შედეგად შესაძლებელია, როგორც მსჯავრდებულების, ასევე სამართალდამცავი ორგანოების მუშაკების გამოკითხვის ობიექტური ანალიზი და მათი შეფასება.

მკვლევარების მიზეზების გამოკვლევის ეფექტურობა დაკავშირებულია სხვადასხვა დარგების მონაცემების გამოყენებასთან, რაც თავის მხრივ დამოკიდებულია კვლევის კონცეფციაზე.

მკვლევარების კრიმინოლოგიურ გამოკვლევაში არსებითი მნიშვნელობა აქვს ასევე თეორიული ანალიზის პრევენციულ ღონისძიებათა მეცნიერულ ანალიზს. სამართალდამცავი ორგანოები, როგორც წესი, ორიენტირებული არიან დანაშაულობის რაოდენობრივ ცვალებადობაზე და არა შესაძლო კრიმინოგენური სიტუაციების პროგნოზზე. ამიტომ უწყებათა შეცდომები ხშირია. ამ ნაკლოვანების დაძლევის მიზნით აუცილებელია უწყებათა რეაგირების ფორმების შესწავლა და განზოგადება.

მკვლევარების კვლევის პრაქტიკული მნიშვნელობა გამოიხატება რეკომენდაციების ხარისხში და

მიზანდასახულობაში, რაც კონცეფტუალური საფუძვლის გარეშე შეუძლებელია. ამიტომ გასაგებია, რომ მარტო მკვლევარების და მათი მიზეზების ღრმა ანალიზის შედეგად შესაძლებელია ქმედითი რეკომენდაციების მომზადება და მათი პრაქტიკული განხორციელება.

მკვლევარების კვლევა ატარებს გარკვეულ იდეოლოგიურ ფუნქციას. მეცნიერული ანალიზი ყოველთვის უნდა ითვალისწინებდეს საზოგადოების იდეოლოგიას, მოსახლეობის მოთხოვნილებებს, ურთიერთობათა დამახულობის ფორმებს, კონფლიქტურობის ტენდენციებს და ა.შ. მარტო ამ სოციალური სპექტრის გათვალისწინება ხელს უწყობს ქვეყანაში სოციალური რეფორმების განხორციელებას, სოციალურ-პოლიტიკური ზომების ეფექტურობას საზოგადოების სხვადასხვა სფეროებში სოციალური რეფორმების გატარების პროცესში.

კრიმინოლოგიური კვლევის იდეოლოგიურ ასპექტს პირდაპირი კავშირი აქვს საზოგადოებრივ აზრთან, როგორც მკვლევარებზე, ისე საერთოდ დანაშაულობის შესახებ.

პრევენციული პრობლემების გადაწყვეტისას განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს რეკომენდაციებს ოპერატიულ-სამძებრო, საგამოძიებო და ექსპერიმენტული ამოცანების გადაწყვეტისათვის. მეცნიერული ანალიზი მკვლევარების გამოძიების მეთოდის საშუალებას იძლევა.

მეორე თავი – ეხება მკვლევარების შემსწავლელ თეორიებს.

მეორე თავის პირველ პარაგრაფში განიხილება მკვლევარების პრობლემა ბიოლოგიურ და ფსიქოლოგიურ თეორიებში.

დისერტაციაში კრიტიკული განხილვის საგანია მკვლელობისადმი როგორც ადრინდელი, ასევე თანამედროვე ბიოლოგიური თეორიების კონცეპტუალური მიდგომები. ამ მიმართულებით აღწერილია ფ. გაროფალოს ფრენოლოგიის, ჩ. ლომბროზოს „დამნაშავე ადამიანის“ და ჰ. გოდარდის გონებრივი ჩამორჩენილობის კონცეფციების მცდელობა ჩაანაცვლონ სასჯელის ზომები კლინიკური დიაგნოსტიკის მეთოდებით. მოყვანილია 1885 წ. რომის, 1896 წ. ჟენევის, 1900 წ. პარიზის კონგრესებზე გაკეთებული დასკვნები, სადაც კრიტიკულად იყო განხილული მკვლელების ბიოლოგიური გამოკვლევის შედეგები, რადგან ამ თეორიების მიმდევართა მიერ გამოკვეთილი ანთროპოლოგიური და სხვა სახის ბიოლოგიური ნიშნები აღმოჩენილი იქნა სხვა კრიმინოტიპების გამოკვლევისას, რაც ადასტურებდა ბიო-ანთროპოლოგიური თვისებების არასპეციფიკურობას.

პარაგრაფში ნაჩვენებია ბიოლოგიური თეორიების ევოლუცია და მათ მიმართ განვითარებული სოციოლოგიური კრიტიკის შედეგები. ეს დაპირისპირება თავდაპირველად აისახა ე. ფერის მიერ „სისხლისამართლებრივ სოციოლოგიაში“ განვითარებულ სოციალურ ფაქტორთა თეორიაში, რამაც მკვლელობის პრევენციისადმი კლინიკურ დამოკიდებულებას ბზარი გაუჩინა. თუმცა სოციოლოგიურმა მიმართულებამ მთლიანად ვერ უკუაგდო ადრინდელი ბიოლოგიური კონცეფციები, რომელთა საფუძველზე შეიმუშავა დამნაშავეთა იდენტიფიკაციის ანთროფემტრიული მეთოდი, განვითარდა გრაფოლოგია – დამნაშავეთა ტატუირების კვლევა და ა.შ. მაგრამ მკვლელობების არსებითი მიზეზების დადგენისათვის ბიოლოგიური მიმართულება გამოუსადეგარი აღმოჩნდა.

პარაგრაფში დაწვრილებით არის განხილული 50-იან წლებში აშშ-ში ჩატარებული გამოკვლევების შედეგები, რომლებმაც უარყვეს ბიოლოგიური თეორიების ერთ-ერთი გავრცელებული მიმართულება გონებრივი ჩამორჩენილობის შესახებ. განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა გ. ვოლვის გამოკვლევას, სადაც ჯარისკაცთა საკონტროლო ჯგუფთან შედარებით დადგენილია მოძალადე მსჯავრდებულთა ინტელექტუალური დონის შედარებით მაღალი მაჩვენებლები. ასევე გამოიკვეთება ს. კრუზის ს. ვილკლეიტის, ჟ. გროულისა და სხვა კრიმინოლოგთა გამოკვლევები, რომელთა მიხედვით არგუმენტირებულად არის დადგენილი, რომ ოჯახური კონფლიქტის შედეგად აფექტური მკვლელობის ჩამდენ პირებს არ ახასიათებს გონებრივი ჩამორჩენილობა, ხოლო ბიზნესმენების ან თანამდებობის პირთა მკვლელობისათვის, როგორც წესი, შეირჩევა ინტელექტუალურად განვითარებული აღმსრულებელი, რომელსაც გააჩნია დანაშაულის კვალის დაფარვის უნარი და ა.შ.

აქვე განხილულია ოცდაათიანი წლების ორგანიზებული დანაშაულობის მკვლევართა დასკვნები იმის შესახებ, რომ განგსტერების ომი, კონკურენტების განადგურება ძირითადად განპირობებულია მოგების მიღების მოთხოვნით, ე.ი. სოციალური მიზეზით და არა რაღაც გონებრივი ჩამორჩენილობით, რასაც კლინიკური კრიმინოლოგია დაბეჯითებით იცავდა აშშ-ს ზოგიერთ ციხეში მოძალადე მსჯავრდებულთა მიმართ ქიმიური პრეპარატების ინტენსიური მეთოდების გამოყენების დასაბუთების დროს.

პარაგრაფში ასევე განიხილება კლინიკური მეთოდების მიმართ ფსიქოლოგიური კონცეფციების მომხრეთა კრიტიკული დამოკიდებულება, რომლის მიხედვით ამ მეთოდებით არ ხდება დამნაშავეს გამოსწორება, არამედ ხორციელდება ძალადობა ტვინზე, მსჯავრდებულის ჯანმრთელობის გაუარესება; უფრო მეტიც, ფსიქოლოგთა აზრით, უვადო მოძალადე დამნაშავეს პატიმრობა გრძელდება უსასრულობამდე და წამებას ემგავსებოდა, რადგან აშშ-ს ციხეებში კლინიცისტები პატიმრობის ვადის შეწყვეტის პრეროგატივას აკისრებენ მარტო ექიმს.

პარაგრაფში გაანალიზებულია მკვლელთა ფსიქოლოგიური კვლევების თავისებურება და განვითარება. ამ მიმართულებით დაწვრილებით განიხილება ფროიდის თეორია, რომლის თანახმად დამნაშავეს ახასიათებს ორი თვისება: საკუთარი თავის უსაზღვრო სიყვარული და ნგრევისაკენ მიდრეკილება. საერთო წანამძღვარია კი უგულობა, ადამიანების ემოციური შეფასების ნაკლი. ამ თვისებების შორის არსებული წინააღმდეგობა წყდება მკვლელობის ჩადენით. მკვლელობის სახით თავს იჩენს მკვლელობისაკენ მიდრეკილება, რომელიც არსებობს პირის შინაგან სამყაროში და ვლინდება განადგურების აქტში. ამრიგად, იმის გამო, რომ “ეგო“-ს არ ძალუძს კონფლიქტების შეკავება, ისინი გამოხატულებას ჰპოვებენ დანაშაულში.

პარაგრაფში ასევე ყურადღება ექცევა აშშ-ში და ევროპულ ქვეყნებში „სენსაციური“ მკვლელობების კრიმინოლოგიურ გამოკვლევებს, რომელთა მეშვეობით XX საუკუნის 80-90-იან წლებში კვლავ აღმოცენდა ფროიდის ფსიქოანალიტიკური

თეორია. ფროიდის მიმდევრები კვლავ ცდილობდნენ გარკვეულიყვნენ დამნაშავის ინსტიქტებსა და ზრახვებში, მიეღწიათ მისი პიროვნების ქვეცნობიერ სიღრმისეულ ფენებამდე, რადგან თავის ჩვენებებში მკვლელები იხსენებდნენ ახლობლისაგან ან ნათესავის მხრიდან ბავშვობაში მათ მიმართ განხორციელებულ სექსუალურ და სხვა სახის ძალადობას.

პარაგრაფში განიხილება ფსიქოანალიტიკური კონცეფციის თანამედროვე მოდიფიცირებული ვარიანტები, კერძოდ, გ. საიკსისა და დ. მატზას ნეიტრალიზაციის თეორია, რომლის მიხედვით დელიკვენტების აგრესიულობას იწვევს დელიკვენტების სოციალური დაშორება სხვა პირებთან. ამ პროცესში მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება ზნეობრივ ნორმებს. მტრის მოკვლაზე ომის დროს არ მოქმედებს ზნეობრივი მოთხოვნა, მაგრამ სხვა შემთხვევებში ამ ფაქტორს დიდი მნიშვნელობა ენიჭება. აგრესიული დანაშაულის ჩადენისას დელიქვენტი ცდილობს გვერდი აუაროს ზნეობრივ პასუხისმგებლობას, რითაც ხდება არსებული ნორმების ნეიტრალიზაცია. ამიტომ წარმოდგენილი კონცეფციის თანახმად, აგრესიული დანაშაული არის დელიკვენტური ქცევის გამართლება ანუ საზოგადოების ნორმების მოთხოვნათა ნეიტრალიზაცია. ნეიტრალიზაციის მეთოდი მოიცავს შემდეგ ელემენტებს: პასუხისმგებლობის და მსხვერპლის არსებობის უარყოფას; იმ პირების გაკიცხვას, რომლებიც მათ კიცხავენ; მათთვის უფრო მნიშვნელოვან გარემოებებთან მიმართვას და ა.შ.

აქვე განიხილება ე. ფრომის ადამიანის დესტრუქციულობის ფსიქოანალიტიკური კონცეფცია, სადაც ნაწილობრივ

გაზიარებულია პრობლემის ფროიდისებური ხედვა. ფროიდისაგან განსხვავებით ე. ფრომი აგრესიულობის ინსტინქტების სოციოლოგიურ ახსნას ემხრობა. მკვლევარი მიდის იმ დასკვნამდე, რომ ფსიქოანალიზის ფუძემდებელს - ფროიდს იმდენად არ აუხსნია, რამდენადაც შეუნიღბავს აგრესიის ფენომენი, განუვრცია ეს გაგება აგრესიის სრულიად სხვადასხვა ეტაპზე და ასეთი გზით დაუყვანია ყველა ეს ტიპები ერთადერთ ინსტინქტამდე. ამიტომ ფროიდის ფიზიოლოგიურ პრინციპს ე. ფრომი ცვლის ისტორიზმის ევოლუციურ სოციო-ბიოლოგიური პრინციპით. საბოლოოდ ფრომი აკეთებს სრულიად ოპტიმისტურ პროგნოზს საზოგადოების დესტრუქციულობის მიმე ტვირთისგან გათავისუფლების შესახებ. რამდენადაც სადიზმი და ნეკროფილია არ არის ადამიანის თანდაყოლილი თვისებები, არამედ ადამიანთა სოციალური და ეკონომიკური ცხოვრების გარკვეული მოვლენები. ამიტომ აგრესიულობის აღკვეთა შეიძლება მარტო საზოგადოების დესტრუქციულობის აღკვეთის გზით.

პარაგრაფში განიხილება აგრესიული დანაშაულობის გამოკვლევების შედეგები, რომელიც 60-იან და მომდევნო წლებში მიღებული იქნა დ. ჯიბონსის, ჯ. მაკკინის და სხვა ამერიკელ კრიმინოლოგთა მიერ. აღნიშნული გამოკვლევები ტარდებოდა მკვლევლების ტიპოლოგიასა და ამის შედეგად კრიმინოტიპის დადგენის მიზნით.

ფსიქოლოგიური თეორიების განხილვისას პარაგრაფში მნიშვნელოვანი ადგილი ეთმობა თ.შავგულიძის, ს. პაჭკორიას, გ. მალრაძის, ფ. გობეჩიას და სხვა ქართველ მკვლევართა

ნაშრომებს, სადაც ვითარდება დ. უზნაძის განწყობის თეორია. განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა თ.შავგულიძის კრიმინოლოგიურ კონცეფციას, რომლის თანახმად, მკვლელობა განიხილება როგორც შაბლონური ქცევის მოდელი. ამ ქცევის ასარჩევად მნიშვნელოვანია ე.წ. “განწყობის ფიქსაცია”, რომელიც იმ შემთხვევაში მუშავდება, როცა გარკვეული ქცევა არაერთგზის მეორდება და შესაბამისად არაერთხელ ვლინდება ქცევის გარკვეული განწყობა. ასეთ შემთხვევაში განწყობა სუბიექტში რჩება, როგორც აქტუალიზაციის განსაზღვრული პირობების განმეორების შემთხვევაში ხელმეორე მზაობა.

მკვლელობის მოტივაციის საკითხებს ქართველი მეცნიერები განიხილავენ გარკვეული ფსიქიკური პროცესების ანალიზისას. ამასთან დაკავშირებით საინტერესოა ნამუშევრები, რომლებიც მიემდგნა დამნაშავეთა ეთიკურ თვითშეფასებას, დანაშაულებრივ ქცევაში ფსიქიკის დაცვითი მექანიზმების ადგილსა და მნიშვნელობას, დანაშაულებრივი ქცევის მოთხოვნილებას და განწყობას. მკვლელობის მოტივაციის საკითხი სპეციალურად განიხილებოდა არასრულწლოვანთა დანაშაულობასთან მიმართებაში. თავის კონცეფციაში ფ. გობეჩია ცდილობს არასრულწლოვანი დამნაშავეის დანაშაულებრივი ქცევის განწყობის ახსნას. აგრესიული ქცევის დევიანტური სტადიის გამოკვლევები ვითარდებოდა გ. მაღრაძის, ასევე[^] თ. ანდლულაძის,[^] ნ. იმედაძის,[^] გ. ცინცაძის ნაშრომებში. ქართველ კრიმინოლოგთა გამოკვლევებში მნიშვნელოვანი ადგილი უკავია მკვლელობის ვიქტიმოლოგიურ პრობლემატიკას, რომელიც ასევე წყდება განწყობის თეორიის საფუძველზე.

აღნიშნული თავის მეორე პარაგრაფში განიხილება მკვლევარების პრობლემა სოციოლოგიურ თეორიებში.

პარაგრაფში A გაანალიზებულია გ. ტარდის სოციოლოგიური მიდგომა, რომლის მიხედვით მკვლელთა უმრავლესობა თავიდან მიტოვებული ბავშვები იყვნენ და დანაშაულის ნამდვილი კერა ჩვენი დიდი და პატარა ქალაქების თითოეულ მოედანსა და გზაჯვარედინზე უნდა ვეძებოთ. ისინი იკრიბებიან საკუთარ სახლებში აღზრდის უკმარისობისა და უპურობის შედეგად. ფრანგი მეცნიერი არ გამორიცხავს იმ გარემოებას, რომ მკვლელის ტიპი, როგორც სხვა დანაშაულის ჩამდენი, ყალიბდება სწავლებისა და მიბაძვის შედეგად.

პარაგრაფში ასევე განიხილება ე. დიურკჰეიმის “ანომიის” თეორია, რომლის მიხედვით, იმისათვის რომ გაქრეს მკვლევლობა, აუცილებელია სისხლისღვრისადმი ზიზღის ზრდა იმ სოციალურ ჯგუფებში, საიდანაც წარმოიშობა ეს დამნაშავე, მაგრამ ამ პროცესს წინ უნდა უსწრებდეს მთლიანად საზოგადოებაში სისხლის ღვრისადმი ზიზღის განვითარება. ანომიის მდგომარეობას ადგილი აქვს მაშინ, როდესაც ეს გრძნობა საზოგადოებაში სუსტდება. ამის შედეგად სხვადასხვა ჯგუფებში თავს იჩენს უწყესრიგობა, რაც ხელს უწყობს ინდივიდების აგრესიულობის აღმოცენებას.

პარაგრაფში აგრეთვე განიხილება რ. მერტონის მიდგომა „ანომიის“ თეორიის პრინციპებისადმი. მისი აზრით, სოციალურ ჯგუფებში პირები ირჩევენ კანონსაწინააღმდეგო გზას, რადგან ლეგიტიმური საშუალების შერჩევის არეალი მათ არ გააჩნიათ. მკვლევლობა წარმოადგენს ინოვაციური ადაპტაციის გარკვეულ საშუალებას ან ამბოხების ფორმას.

პარაგრაფში გაანალიზებულია ტ. სელინის კულტურათა კონფლიქტის თეორია, რომლის თანახმად მკვლევლობა განიხილება, როგორც ამ კონფლიქტის გადაწყვეტის საშუალება და ამავდროულად როგორც კულტურის მოდელის ფარგლებში მიღებული სოციალური ხერხი.

პარაგრაფში ასევე დაწვრილებით განიხილება ე. სატერლენდის დიფერენციალური ასოციაციის თეორია, რომელშიც აღიარებულია ნორმათა კონფლიქტთა კონცეფცია და დასმულია საკითხი მათი ათვისების შესახებ. “კოზა ნოსტრას” და სხვა კრიმინალური “საზოგადოებათა” შესწავლის გზით კეთდება დასკვნა, რომ სიცოცხლის მოსპობა, როგორც თვითმკვდრების ხერხი, არის სწავლების, სხვათა გამოცდილების შეძენის შედეგი.

პარაგრაფში გაშუქებულია ა. კოენის, რ. კლაუარდისა და ლ. ოლინის მიერ ჩამოყალიბებული სუბკულტურის თეორია. აღნიშნული თეორიის მიხედვით ყოველ კულტურაში არსებობს ძალადობითი სუბკულტურა, რომელიც წარმოადგენს გარკვეული სოციალური ჯგუფისათვის დამახასიათებელ ნორმათა გაერთიანებას. არასრულწლოვანთა ბანდებში მკვლევლობის, სხეულის დაზიანებისა და აგრესიულობის სხვა მოვლენები გამართლებულია გარკვეული ჯგუფური ნორმების მეშვეობით.

ამ მიმართულები ასევე განიხილება კოლუმბიის უნივერსიტეტის მეცნიერის ფ. ტანენბაუმის ნაშრომები.

აქვე აღნიშნულია, რომ ამ თეორიამ გარკვეული მოდიფიკაცია განიცადა გერმანულ კრიმინოლოგიაში, კერძოდ ჰ. შნაიდერის

სუბკულტურის კონცეფციაში. აქ გამოთქმული იდეის თანახმად ძალადობისადმი მიდრეკილების მქონე ადამიანებს ბავშვობაში არ მიუღიათ საკმარისი ემოციონალური მხარდაჭერა და არ უგრძვნიათ სტაბილურობა პირად ცხოვრებაში, ამიტომაც არ გამოიმუშავეს პოზიტიური თვითშეფასება. მოძალადე ბოროტმოქმედი იზრდება ძალადობის სუბკულტურაში, სადაც არსებობს პოზიტიური წარმოდგენა ძალადობაზე, სათანადო ქცევის წესებზე და შეხედულებებზე, რომლებიც გადაეცემა თაობიდან თაობას;

დისერტაციაში კეთდება დასკვნა, რომ საქართველოში გარდამავალი პერიოდის ძალადობითი სუბკულტურა დანაშაულობის ევოლუციის გარკვეული მომენტია და ამიტომ გამოკვლეული უნდა იქნას როგორც დამოუკიდებელი პრობლემა.

პარაგრაფში ასევე აღნიშნულია, რომ სტიგმატიზაციის თეორიის შეფასებით ადრინდელი სოციოლოგიური თეორიების უმეტესობა განიხილავდა დანაშაულობას უპირატესად ქცევისა და მისი პირობების დახასიათების ცნებების საშუალებით. ამ თეორიის მომხრეთა აზრით, დანაშაულობა არსებობს სოციალურ სამყაროში და ის ფასდება რაღაც არსებული ღირებულებებით და ნორმატიული მოლოდინებით. ამიტომ ამოსავალი არის არა ქცევა, არამედ სხვების რეაქცია სოციალური კონტროლის ჩათვლით. იმდენად, რამდენადაც სტიგმატიზაციის თეორიის წარმომადგენლები აკავშირებდნენ ქცევის „დანაშაულად“ გადაქცევას სტიგმატიზაციასთან, ძირითადი პუნქტი მდგომარეობს შემდეგში: ინდივიდის სტიგმატიზაცია

ხორციელდება მათ მიერ, ვისაც ძალაუფლების პოზიციები უჭირავს. ამიტომ, დანაშაულობის პრობლემა უფრო ზუსტად განისაზღვრება, როგორც მნიშვნელობების გამო ბრძოლა, რომელშიც უფრო მეტი ძალაუფლების მქონე საბოლოოდ აკისრებს სხვებს საკუთარ განსაზღვრებას.

ასევე განიხილება ედუარდ ლემერტისა და ჰოვარდ ბეკერის გამოკვლევის შედეგები, რომელიც მიღებული იქნა ნარკომანების პიროვნების შესწავლის გზით.

და ბოლოს პარაგრაფში აღნიშნულია, რომ აშშ-ში და ევროპის ქვეყნებში განვითარებული სოციოლოგიური გამოკვლევების შედეგები მკვლელობების პრევენციისათვის მეტად მნიშვნელოვანია, თუ ისინი განიხილება კომპლექსურად და მათ საფუძველზე ჩამოყალიბდება სისტემური ცოდნა.

მესამე თავში განხილულია მკვლელობების ძირითადი ტენდენციები.

მესამე თავის პირველ პარაგრაფში აღწერილია მკვლელობების ძირითადი ტენდენციები მსოფლიოში და განხორციელებულია საზღვაეგარეთის ქვეყნების მაჩვენებლების შედარება საქართველოს მაჩვენებლებთან. კვლევის შედეგად დაგენილია, რომ მკვლელობების კოეფიციენტი სხვა ქვეყნებთან შედარებით ნაკლებად იზრდება - მარტო 0,8 ერთეულით.

პარაგრაფში განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა კულტურათა კონფლიქტის თეორიას და მის საფუძველზე ხდება რუსეთის და საქართველოს მაჩვენებლების შედარება. მკვლელობების შესწავლის შედეგად დასტურდება საქართველოში უცხო ქვეყნისათვის დამახასიათებელი

ძალადობითი სუბკულტურის დანერგვის საშიშროების რეალობა. საქართველოსთან მიმართებაში ეს ტენდენცია გამოიხატება რუსეთის მხრიდან აფხაზეთისა და სამაჩაბლოს ოკუპაციის პოლიტიკით. სეპარატისტული რეჟიმების მხარდაჭერის შედეგად ძალადობა მოსახლეობისადმი ფაქტობრივად ლეგალიზებულია. ე.წ. პოლიციური რეპრესიები მკვიდრი მოსახლეობის მიმართ, რომლებიც ადამიანის სიცოცხლის წინააღმდეგ მიმართული ქმედებებით სრულდება, ფაქტობრივად წარმოადგენენ ლეგალიზებულ მკვლელობებს და სხეულის მძიმე დაზიანებას.

ასევე აღნიშნულია, რომ ოკუპირებულ რეგიონებში ძალადორივი სუბკულტურის დანერგვის მცდელობა ხორცილედება რუსეთის, ე.ი. იმ ქვეყნის მიერ, სადაც რეგისტრირებულ მკვლელობათა კოეფიციენტი 20-ჯერ მეტია იაპონიასთან, 17-ჯერ – გერმანიასთან, 14-ჯერ – საფრანგეთთან, 12-ჯერ – შვედეთთან და 3,5 -ჯერ – აშშ-თან შედარებით. მკვლელობის კოეფიციენტის მიხედვით მსოფლიოში რუსეთს უკავია მეორე ადგილი კოლუმბიის შემდეგ. რუსეთში 1997 წელთან შედარებით მომდევნო წლებში მკვლელობები ოჯახებში საშუალოდ იზრდება 14,7%, ხოლო აშშ-ი კი მცირდება 0,90 – 1,36%.

თავის მეორე პარაგრაფი მოიცავს საქართველოში მკვლელობების ძირითადი ტენდენციების თავისებურების დახასიათებას. მას მიეკუთვნება შემდეგი ფაქტები: 1) 108-ე და 109-ე მუხლებით მსჯავრდებულთა შორის შეფარდება უდრის თითქმის 1 : 1 და ამრიგად ავლენს სტაბილურ ტენდენციას და არ იცვლება; 2) 2001-2004 და 2005-2008 წლების მიხედვით

მკვლევლობებისათვის მსჯავრდებულ პირთა ხვედრითი წილი საერთოდ მსჯავრდებულთა შორის აგრეთვე ავლენს კანონზომიერების სტაბილურობას. მკვლევლობებისათვის მსჯავრდებულ პირთა ხვედრითი წილი მსჯავრდებულ პირთა საერთო რაოდენობაში არ იცვლება და უდრის დაახლოებით 2%-ს; 3) 8 წლის განმავლობაში ე.წ. არარეალიზებული მკვლევლობებისა (ე.ი. მცდელობებისა) და მკვლევლობების შეფარდება მყარია და არ იცვლება, რაც იმას ნიშნავს, რომ საზოგადოებაში დაბუდებული სიცოცხლის მოსპობის განწყობა მოსახლეობის ნაწილში უცვლელია; 4) მკვლევლობებისათვის მსჯავრდებულ პირთა რაოდენობა ერთ მკვლევლობაზე სტაბილურია, ამიტომ შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ მკვლევლობების ფაქტორები სტაბილურად ინარჩუნებენ თავიანთ აქტივობას და ამიტომ მკვლევლობების გამომწვევ ფაქტორთა ინტენსიობა საქართველოში არ იცვლება.

მოყვანილი მონაცემების საფუძველზე კეთდება დასკვნა, რომ მკვლევლობების რაოდენობრივი პარამეტრების შემცირება ვერ ასახავს ამ მოვლენის სტრუქტურულ თვისებებს და ზოგადად ქვეყანაში არსებულ კრიმინოგენურ სიტუაციას. ასევე კეთდება დასკვნა, რომ მკვლევლობების შემცირების მიღმა იმალება მთელი რიგი კანონზომიერება, რომელიც ზედაპირზე არ ჩანს. ამ ფარული კანონზომიერებათა არსებობაზე მინიშნებას აკეთებს ზოგიერთი სტაბილური მაჩვენებელი, რომელიც მარტო მეცნიერული გზით შეიძლება იყოს დადგენილი.

პარაგრაფში განიხილება მკვლევლობების სამხარეო განაწილების საკითხი. ოფიციალური სტატისტიკის მაჩვენებლებით განზრახ მკვლევლობა და დამამაძიმებელ

გარემოებებში ჩადენილი განზრახ მკვლელობა შემდეგნაირად ნაწილდება: თბილისი – 21% (42%), დასავლეთ საქართველო – 16 % (17%), კახეთი -10% (4%), შიდა ქართლი – 8% (8%), ქვემო ქართლი – 5% (8%), სამეგრელო-ზემო სვანეთი – 4% (4%), აჭარა - 3% (4%), სამცხე-ჯავახეთი – 3% (4%). ქართველი კრიმინოლოგები კი სულ სხვა სურათს აფიქსირებენ: 86 % - თბილისი, კახეთი, მცხეთა-მთიანეთი; 57 % - გურია, შიდა ქართლი; 43 % - აჭარა-სამეგრელო, იმერეთი, სამცხე-ჯავახეთი, ქვემო ქართლი. აქედან გამომდინარე კეთდება დასკვნა, რომ ძალადობითი დანაშაულობა ყველაზე მეტად აკუმულირებულია თბილისში, კახეთში და მცხეთა-მთიანეთში. სხვა მხარეებთან შედარებით აქ ე.წ. ძალადობის ინდექსი მეტად მაღალია.

მეოთხე თავში განხილულია მკვლელობის დეტერმინაციის თავისებურება.

მეოთხე თავის პირველ პარაგრაფში განხილულია მკვლელობების ზოგად-სოციალური დეტერმინანტები. მათ მიეკუთვნება: ა) მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური დიფერენციაცია, ბ) ცხოვრების წესი და გ) ძალადობის სუბკულტურა.

სოციალური დიფერენციაციის ფაქტორებად მიიჩნევა უმუშევრობა, დასაქმების ეპიზოდურობა, ეკონომიკური ზრდის შეჩერება, ხელფასის დაცემა საარსებო მინიმუმის ქვევით და ა.შ. აღნიშნული ფაქტორები კრიმინოგენულ როლს ასრულებენ, რადგან ხელს უწყობენ გაუცხოებულ პირთა ფენის განვითარებას და შესაბამისად ამ ფენაში ძალადობითი სუბკულტურის გავრცელებას. ამ მიმართულებით

ეკონომიკური ფაქტორები ცხოვრების წესის შეცვლასთან და სუბკულტურის წარმოშობასთან ერთად განაპირობებენ მკვლელობათა გავრცელებას.

სოციალურ-ეკონომიკურ ფაქტორთა რიცხვს გამოკვლევაში მიეკუთვნება ცხოვრების წესის ამსახველი ფაქტორები. სოციალური დიფერენციაციის შედეგად წარმოიშობა ეკონომიკური ველი, სადაც ფეხს იკიდებს დაბალი ფენის შრომისუნარიანობა, რაც “განსაკუთრებული სიცხადით დიდ ქალაქებში ჩანს. ამგვარი მდგომარეობა განაპირობებს ცხოვრებისაგან გაქცევას ალკოჰოლიზმის ან ნარკომანიის სახით. სისასტიკე და გაბოროტება ნელ-ნელა იწყებს დამკვიდრებას მათ პიროვნულ თვისებებში.

მკვლელობათა მნიშვნელოვან დეტარმინანტთა რიცხვს მიეკუთვნება ძალადობის სუბკულტურა, რომელსაც უბიძგებს მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური დიფერენციაციის მკვეთრი ზრდა. ყოველივე ეს პრაქტიკულად ყველა სოციალურ ჯგუფში ქმნის გარკვეულ სოციალურ-ფსიქოლოგიურ კლიმატს, არამდგრადობის, დაუცველობის, სისასტიკისა და ყოვლად ნებადართულობის ატმოსფეროს. საზოგადოებაში სულ უფრო მეტად იშლება მორალურისა და ამორალურის ზღვარი. ხალხი ხშირად აწყდება სისასტიკეს, გულგრილობას, გამოძალვას, უკანონო გზით საქონლის შეძენას, კანონის და ზნეობის დარღვევებს. საზოგადოებაში ვითარდება სამართლებრივი ნიჰილიზმი. მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური დიფერენციაცია ვლინდება იმ სოციალურ ნორმათა მეშვეობით, რომლებიც ამართლებენ ძალადობას.

მეოთხე თავის მეორე პარაგრაფში განხილულია მკვლევლობების უშუალო მიზეზები და პირობები.

მკვლევლობების უშუალო მიზეზებს და პირობებს ასახავენ მკვლევლობისათვის მსჯავრდებულთა შემდეგი მაჩვენებლები:

1) მკვლევლობისათვის მსჯავრდებულთა ძირითად მასას წარმოადგენენ მამაკაცები (75%), ხოლო ქალები – 25%-ს;

2) მკვლელთა ძირითადი კონტიგენტია 35 წელს მიღწეული ახალგაზრდა პირები. მათ შორის ყველაზე ხშირად დანაშაულს იდენენ 25-29 ასაკობრივი ჯგუფის წარმომადგენლები;

3) მკვლევლობებს ხშირად სჩადიან პირები, რომლებმაც დაკარგეს ყოფილი სოციალური სტატუსი. დანაშაულის ჩადენის მომენტისათვის მსჯავრდებულები საქმიანობის მიხედვით ნაწილდებიან შემდეგნაირად: სსკ-ს 108 მუხლით – 1 (უმუშავარი – 75,9%), 2 (მუშაობდა – 24,1%). აღსანიშნავია, რომ უმრავლესობა ადრე იყო დაკავებული მატერიალურ სფეროში არაკვალიფიციური შრომით (75%). ანალოგიურ მდგომარეობაში იყო სოფლად მომუშავე (პირობითად “გლეხი”) – 24%. მეტად დაბალი პროცენტული მაჩვენებელი ფიქსირდება ყოფილ მოსამსახურეთა შორის. ცხოვრების გამწვავლობაში მსჯავრდებულებს საშუალოდ გააჩნიათ მცირე სტაჟი (5-10 წლ.).

4) სოციალური სტატუსის დაკარგვისა და შემთხვევითი შემოსავლების შედეგად, პირები ძლიერ განიცდიან უიმედობას, ცხოვრების საზრისის დაკარგვას, ბოროტდებიან, უვითარდებათ აგრესიულობა. ზნეობრივი პრინციპები ირღვევა. ნარკოტიკების მოხმარება და ალკოჰოლური

სასმელების გამუდმებული გამოყენება ხდება “კანონზომიერი”. უმუშევართა შორის ადრე დასაქმებული იყო მუშები – 8% (108) – არარეგულარული სამუშაოთი – 8,6% (109)

5) მკვლელობისათვის მსჯავრდებულ პირთა უმრავლესობა (77,5%) დაოჯახებულია, ხოლო 22,5% არაა დაოჯახებული (არ შეუქმნიათ ოჯახი, არიან განქორწინებულები). მკვლელობისათვის მსჯავრდებულ არასრულწლოვანთა შორის 30% ცხოვრობს არასრულ ოჯახში. ოჯახური მდგომარეობის უარყოფითი ზეგავლენა თავს იჩენს მკვლელობისათვის მსჯავრდებულ მოზრდილთა ცხოვრებაში. პირველად მსჯავრდებულთა შორის ოჯახი უნარჩუნდება 75.0%-ს, ქორწინება კი უწყდება თითქმის 11.0%-ს. ხოლო მეორედ მსჯავრდებულთა შორის ოჯახი უნარჩუნდება მარტო 4.5%-ს, უმრავლესობას კი (9.5%) არა ჰყავთ თავისი ოჯახი, არიან განქორწინებულები. ოჯახურ კონფლიქტში ეს გარემოება თავს იჩენს ძალადობასა და აგრესიულობაში.

6) ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური პროცესების წინააღმდეგობები უარყოფით დემოგრაფიული მოვლენებს იწვევენ. სწორედ ამ მოვლენებმა შექმნეს სოფლის ცხოვრებაში დაძაბულობა და აგრესიულობა, გამუდმებული ლოთობა, ჩხუბი, საოჯახო დავები და ა.შ. ამიტომ მკვლელობისათვის მსჯავრდებულები ძირითადად მიეკუთვნებიან სოფლის მოსახლეობას და ძირითადად იქ იდენენ დანაშაულს (61,5%). შედარებით ნაკლები მაჩვენებელია ქალაქში (38,5%). თუმცა სხვა სახის ძალადობითი დანაშაულობის გავრცელებას ადგილი აქვს ქალაქებში.

7) მკვლელობისათვის მსჯავრდებულთა შორის ნასამართლევ პირებს (საშუალოდ) უკავია 14%, როდესაც პირველად ჩადენილ დამნაშავეთა რაოდენობა უახლოვდება 86%-ს. ამ პირთა შორის დომინირებენ საზღვარგარეთ გაქცეული პირები (სადაც ეწევიან შავ ბიზნესს), სეპარატისტულ დაჯგუფებებში და ორგანიზებულ კრიმინალურ ჯგუფებში გაერთიანებულები. მათთვის დამახასიათებელია მუდმივი საცხოვრებელი ადგილისა და ოჯახის არქონა, ქრონიკული უმუშევრობა.

8) უმრავლესობას 18 წლამდე (60%) ადრე ჩადენილი აქვთ სამართალდარღვევა. ნასამართლეობის რიცხვის ზრდასთან ერთად იზრდება რეციდიულ მკვლელობათა რიცხვი. ანალოგიური მონაცემები ფიქსირდება საქართველოში. როგორც ცხრილიდან ჩანს. უმრავლესობა

9) ადგილის ჩადენის მიხედვით მკვლელობას ხშირად იდენენ საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით (53%) და ქუჩაში (41,5%). ამრიგად, როგორც ჩანს მკვლელობა ატარებს სიტუაციურ ხასიათს.

10) მკვლელობისას ძირითადად იყენებენ დანას (64%), ხოლო ცეცხლსასროლ იარაღს - 25%.

11) ხშირად მსხვერპლის სახით გამოდის 25-35 წლის ასაკის პირი, ხოლო მომდევნო ადგილი უკავია უფრო 36-49 ასაკის პირებს. სიტუაციური ურთიერთობები, კონფლიქტურობა, ალკოჰოლიზმი და ნარკომანია ერთიობლიობაში უფრო გავრცელებულია მამაკაცებში და ამიტომ კრიმინოგენური შედეგებიც მათში არის უფრო გავრცელებული. 67% მამაკაცი ხდება მკვლელობის მსხვერპლი. როგორც კრიმინოლოგთა

მრავალი გამოკვლევა ადასტურებს, ქალი ხშირად საოჯახო და სამეზობლო კონფლიქტის მსხვერპლია. კაცებთან შედარებით მას 33% უკავია.

12) დასაქმების მაჩვენებლი მსხვერპლთა შორის ძალზე დაბალია (35%), უმრავლესობა – უმუშევარია (65%). დასაქმებულთა შორის 31% მოდის დიასახლისებზე, ხოლო 3,5% დასაქმების ცალკეულ სახეებზე.

13) ადამანის მიმართ ადრე ჩადენილი ძალადობის მაჩვენებლებით რესპოდენტთა პასუხები ნაწილდება შემდეგნაირად: ცემა (57,5%), სასტიკი მოპყრობა (14,0%), სხეულის დაზიანება (11,5%). ამასთან ერთად უნდა აღვნიშნოთ, რომ მსჯავრდებულები მალავენ პასუხს – 17%, თავს არიდებს პასუხის გაცემისაგან. მკვლელობის მოთხოვნის შეფასებისას რესპოდენტთა პასუხები ნაწილდება შემდეგნაირად: თავისი სიმართლის დამტკიცება (20.5%), რეაქცია შეურაცხყოფაზე (16.5%), შურისძიება (12.5%), დაბრკოლების აცილება (11.5%), მატერიალური ინტერესი (10.0%).

14) მკვლელთა შეფასებისას დიდი მნიშვნელობა ენიჭება ემოციური მდგომარეობის, მკვლელობამდე არსებული ნერვიული სისტემის და ფსიქიკის თავისებურების გამოკვლევას. გამოკითხულთა უმრავლესობა (32,5%) თვლის, რომ მკვლელობის წინ პირი ხშირად არის აღელვებული. ანალოგიურ პასუხს გვაძლევს მსჯავრდებულთა 29%.

15) ინტერესის მაჩვენებლთან დაკავშირებით მსჯავრდებულები ძირითადად ასახელებენ გამდიდრებას ნებისმიერი გზით (39%)

და თავისი თავის დამკვიდრებას (30%). მომდევნო ადგილი უკავია საიმედო სამუშაოს ძებნის მომენტს (20%).

16) მკვლელთა შორის დომინირებენ ნაკლებად განათლებული, დაბალი კულტურის პირები. გამოკითხულთა უმრავლესობას გააჩნდა არასრული (58%) და საშუალო (39%) განათლება, ხოლო 2%-ს უმაღლესი განათლების მიღება არ დაუსრულებია.

17) მსჯავრდებულთა უმრავლესობა ძირითადად იღებს “განათლებას” საექვო ხასიათის ვიდეოფილმებიდან და ჟურნალებიდან (85%). მარტო მცირე ნაწილი ერთობა კინოთი (11%) და წიგნებით (4%). ამ მხრივ მეტად არის ყურადღება გამახვილებული ქართველ კრიმინოლოგთა მონაცემებზე, რომელთა მიხედვით არასრულწლოვან მსჯავრდებულთა მამებს (80%) და დედებს (76,7%) ჰქონდათ საშუალო განათლება. პირველად მსჯავრდებულთა გარემოცვის შორის, რომლებსაც მსჯავრი დაედოთ მეუღლის მიმართ ჩადენილ დანაშაულში, დომინირებენ ასევე საშუალო და არასრული საშუალო განათლების მქონე პირები: საშუალო განათლება – 38% (მამები), 42% (დედები) და 67% (მეუღლეები); არასრული საშუალო – 32% (მამები), 26% (დედები) და 20% (მეუღლეები). ასეთივე ტენდენცია აღინიშნება განმეორებით მსჯავრდებულ გარემოცვას შორის: საშუალო განათლება – 62% (მამები), 52% (დედები), 32 % (მეუღლეები); არასრული საშუალო – 4% (მამა), 16% (დედა).

18) რწმენის მაჩვენებლის მიხედვით მკვლელობის ჩამდენ პირთა შორის კეთილდღეობა ძირითადი მახასიათებელია (32%). მომდევნო ადგილი უკავია “მეგობრებთან”

ურთიერთობას (22,5%), ხოლო ოჯახი (22,%) და საზოგადოება (19%) ბოლო ადგილზე დგას.

19) კონკრეტული ურთიერთობათა სისტემის ჩამოყალიბების მიზეზად მსჯავრდებულთა მიერ დასახელებულია: 1) მატერიალური ინტერესი (72%); ოჯახის სფეროში ეს მაჩვენებელი ყველაზე მაღალია (55%); 2) დროის გატარება (51%); მეგობრებთან ურთიერთობაში ყველაზე მაღალი მაჩვენებელია (76%); 3) ჩვევა (41%); ოჯახთან ურთიერთობაში ყველაზე მაღალი მაჩვენებელია (68%); 4) მოვალეობა (25%); ოჯახთან ურთიერთობაში ყველაზე მაღალი მაჩვენებელია (64 %); 5) კულტურა და განათლება (11%); მეგობრებთან ურთიერთობაში ყველაზე მაღალი მაჩვენებელია (45%);

დასკვნის სახით პარაგრაფში აღინიშნება, რომ სუბიექტური და ობიექტური ფაქტორების ზეგავლენის შედეგად წარმოიშობა ქცევის თავისებური მოტივაცია, რომლის შედეგია ნებისმიერი ხერხით კონფლიქტური სიტუაციების გადაწყვეტა. სისასტიკე აღიქმება, როგორც ურთიერთობების ნორმა. კონფლიქტურ სიტუაციაში ყოველი რეაქცია დაკავშირებულია მსხვერპლის დამცირებასთან, სისასტიკესთან, თავის დამკვიდრებასთან. მკვლელობა განიხილება, როგორც „წარმატების“ მიღწევის საშუალება.

მეხუთე თავში განხილულია მკვლელობების პრევენცია, კერძოდ პრევენციის საერთო ღონისძიებები, ადრინდელი პრევენციის, სპეციალურ-კრიმინოლოგიური და სოციალური რეაბილიტაციის ზომები.

მეხუთე თავის პირველი პარაგრაფი ეხება მკვლევლობების პრევენციის საერთო ღონისძიებებს.

პარაგრაფში აღნიშნულია, რომ მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური დიფერენციაციისა და ძალადობის სუბკულტურის დაძლევის მიმართულებით მნიშვნელოვანი ადგილი უკავია სოციალურ-ეკონომიკური ხასიათის რეფორმებს.

ამ მიმართულებით უპირველეს ყოვლისა აქტუალურია: 1) დასაქმების კრიზისის დაძლევის მოდელის რეალიზაცია; 2) ე.წ. “რისკის ზონის” შემცირების ზომები, კერძოდ პორნოგრაფიული ლიტერატურისა და ძალადობის პროპაგანდის წყაროების გაყიდვის აღკვეთის ზომები; საქართველოს განათლების, იუსტიციის, შსს სამინისტროების კომპლექსური გეგმის შემუშავება, რომლის მეშვეობით შესაძლებელია ძალადობის, მკვლევლობების, სექსის, კრიმინალური სამყაროს ცხოვრების შესახებ ინფორმაციის გარკვეულად მოწესრიგება; შესაბამისი ლიცენზირებისა და კონტროლის მექანიზმის დანერგვა, როგორც ეს მიღებულია წამყვან ქვეყანებში; პოლიციის მუშაობის ამსახველი ტელეგადაცემები, კრიმინოლოგიური სიტუაციების შესახებ ინფორმაციის გაშუქება, ძალადობის მიზეზების შესახებ სპეციალური ანალიტიკური ხასიათის პროგრამები, ძალადობის წინააღმდეგ ბრძოლის ამსახველი საინფორმაციო საშუალებების გაშუქება.

პარაგრაფში მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება აშშ-ში შემუშავებულ რეაბილიტაციის სისტემას, სადაც ძირითადი ყურადღება ექცევა ქვეყნის რეგიონში, ქალაქსა და რაიონში

საზოგადოების მიერ შექმნილ პრევენციულ საბჭოებს, რომლებიც ავლენენ ძალადობის შესახებ ინფორმაციას, აღმოუჩინენ კონფლიქტურ ოჯახებს მატერიალურ და პედაგოგიურ დახმარებას, ორგანიზებას უწევენ დევიანტების დასვენებას და ა.შ.

პარაგრაფში გაანალიზებულია ასევე მკვლევარების რეაბილიტაციის მედიკო-პედაგოგიური ზემოქმედების ზომები. ამ მიმართულებისათვის ტიპურია ჯანდაცვის სიტემის სამსახურების მიერ მარტოხელა დედების რეგულარული მონახულება, იმ ოჯახების კონტროლი, სადაც გამოვლენილია ბავშვებთან სასტიკი მოპყრობის შემთხვევები, კონფლიქტებისადმი მიდრეკილ მოზარდთა გამოვლენა და ა.შ.

პარაგრაფში განიხილება ვიქტიმოლოგიური პროგრამის პრობლემატიკა. ამ მიმართულებით მნიშვნელოვანია სახელმწიფოს მხარდაჭერის პროგრამის გერმანული მოდელი, რომლის ფარგლებში მოსახლეობისათვის ვრცელდება ვიქტიმოლოგიური ხასიათის სპეციალური ინფორმაცია, ფინანსირდება მოქალაქეთა ძალადობისაგან დაცვის სპეციალური დამატებითი პროგრამები, ხორციელდება მსხვერპლისა და მოწმეებისათვის დახმარების და დაზარალებულთათვის სოციალურ-ფსიქოლოგიური დახმარების პროგრამა.

ასევე დასმულია საკითხი მსხვერპლ-მოწმეთა სპეციალური რეგიონალური პროგრამების შემუშავების შესახებ, როგორც ეს მიღებულია აშშ-ში, იაპონიაში.

მოსახლეობის სამართლებრივი კულტურის ამაღლების ზომები წარმოადგენენ აქტუალურ მიმართულებას მკვლევლობებთან ბრძოლის სისტემაში. როგორც პარაგრაფში აღნიშნულია, განსაკუთრებული როლი უკავია “რისკის ზონაში” მყოფი მოსახლეობის (უმუშევართა, ალკოჰოლის სისტემატურ მომხმარებელთა, ნარკომანთა, მათხოვრთა, მაწანწალათა, ადრე ნასამართლევი პირთა და ა.შ.) სამართლებრივი რეგლამენტაციის საკითხებს.

ასევე დასმულია საკითხი იმის შესახებ, რომ მოსახლეობის სამართლებრივი კულტურის ამაღლებას ხელს უწყობს ნორმატიული აქტების სრულყოფის ღონისძიებები. მკვლევლობებთან დაკავშირებით მნიშვნელოვანია იმ სამართლებრივი აქტების კრიმინოლოგიური ექსპერტიზა, რომლებიც არეგულირებენ ძალადობის წინააღმდეგ ბრძოლის საკითხს.

პარაგრაფში მკვლევლობების თავიდან აცილების საერთო ღონისძიებათა შორის მნიშვნელოვანი ადგილი ენიჭება სიცოცხლის უფლების დაცვის პოლიტიკას, რომლის წანამძღვრები განსაზღვრულია ევროპულ კონვენციაში. კონვენციის მე-2 მუხლის მიხედვით სიცოცხლის წართმევა არ ჩაითვლება ამ მუხლის საწინააღმდეგოდ ჩადენილ ქმედებად, როდესაც იგი არა უმეტეს აბსოლუტურად აუცილებელი ძალის გამოყენების შედეგია: ა) ნებისმიერი პირის არამართლზომიერი ძალადობისაგან დასაცავად; ბ) კანონიერი დაპატიმრების განხორციელების ან კანონიერად დაპატიმრებული პირის გაქცევისათვის ხელის შეშლის

მიზნით; გ) აჯანყების ან ამბოხების ჩახშობისათვის კანონიერად განხორციელებული მოქმედებისას.

პარაგრაფში მნიშვნელოვანია ომის საფრთხის შემცირების ზომებისა და ამასთან დაკავშირებით სიცოცხლის წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულის შემცირების საკითხი. საქართველოს სამხედრო პოლიტიკა მყარად ეფუძნება დემოკრატიული და მშვიდობისმოყვარე სახელმწიფოს პრინციპებს, სახელმწიფოსი, რომლის ამოცანას ომის თავიდან აცილება და შესაძლო აგრესიისაგან ქვეყნის დაცვა წარმოადგენს. კერძოდ, საქართველოს სამხედრო პოლიტიკა ითვალისწინებს საერთაშორისო სამართლის საყოველთაოდ აღიარებულ პრინციპებსა და ნორმებს, საერთაშორისო თანამეგობრობის ერთობლივი ძალისხმევის მხარდაჭერას ომისა და შეიარაღებული კონფლიქტების თავიდან ასაცილებლად, აგრეთვე – უარს საქართველოში ბირთვული იარაღის წარმოებაზე, განლაგებასა და მისი ტერიტორიის გავლით ტრანსპორტირებაზე.

პარაგრაფში გაანალიზებულია ბავშვების ჯანმრთელობისა და სიცოცხლის დაცვის ზომები, კერძოდ საქართველოში დანერგილი სახელმწიფო სამედიცინო პროგრამები: `მეანობა` და `სამედიცინო დახმარება ბავშვებისათვის`, სახელმწიფო სამედიცინო პროგრამები უსაფრთხო დედობისა და ბავშვთა გადარჩენის შესახებ.

პარაგრაფში აღნიშნულია სამედიცინო დახმარების პრობლემა საქართველოს სასჯელაღსრულების დაწესებულებებში. ამ მიმართულებით დასმულია საკითხი თავისუფლებააღკვეთილ

პირთა შორის შესაძლო თვითმკვლელობისადმი მიდრეკილების ტენდენციის გამოვლენის შესახებ.

პრევენციულ ღონისძიებათა შორის პარაგრაფში მნიშვნელოვანი ადგილი ენიჭება ევთანაზიის და აბორტების სამართლებრივი რეგულირების საკითხის ანალიზს. ამ მიმართულებით აღიარებულია კანონმდებლის სწორი პოლიტიკა, რომელიც ხორციელდება საქართველოში ადამიანის უფლებათა სფეროში იმ საერთაშორისო აქტების შესაბამისად, რომელთა მონაწილე სახელმწიფოც არის საქართველო.

პარაგრაფში ასევე მნიშვნელოვანი ყურადღება ექცევა ცეცხლსასროლი იარაღის გამოყენების სამართლებრივი რეგულირების საკითხს.

პარაგრაფში გაანალიზებულია პირთა გაუჩინარების პრობლემატიკა. ამ მიმართულებით მნიშვნელოვანი ყურადღება ექცევა ამ ფაქტებზე დროული რეაგირების მექანიზმის არსებობის შესახებ.

მეხუთე თავის მეორე პარაგრაფში განიხილება მკვლელობების ადრინდელი პრევენცია, რომელიც შემოიფარგლება დევიანტური ქცევის ანუ ადრინდელი პრევენციის ზომებით, რადგან განმეორებითი მკვლელობა არის წვრილმან დარღვევათა, ხანგრძლივი დამაბულობის, კონფლიქტური პიროვნების ჩამოყალიბების შედეგი. მკვლელობის ჩადენას წინ უძღვის გარკვეული დევიაციის მდგომარეობა, რომელიც გათვალისწინებული უნდა იყოს პრევენციული ღონისძიებების განხორციელებისას.

პარაგრაფში გაანალიზებულია დევნიების პრევენციის მრავალსაფეხურიანი სისტემა, რაც მოიცავს შემდეგი სახის ზომებს, რომლებიც:

1) ზემოქმედებას ახდენენ ძალადობისაკენ მიდრეკილ პირებზე. პრევენციის ძირითადი ამოცანაა მოსახლეობის გარკვეულ ნაწილში კონკრეტული ცხოვრებისეული ფაქტორების გამოვლენა და მათზე პრევენციული ღონისძიებების გამოყენება. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია საბავშვო ასაკში აგრესიულობის გამოვლენა და სათანადო აღზრდითი ზომების მიღება. ამიტომ განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს საბავშვო ასაკში აგრესიულობის განვითარების ფსიქოლოგიური დიაგნოსტიკა.

2) უშუალოდ შეეხებიან იმ გარემოს (ოჯახში, სკოლაში, ქუჩაში და ა.შ.), სადაც ყალიბდება დევნიანტური ქცევა. ამ მიმართულებით მნიშვნელოვანია პრევენციული ზემოქმედება იმ ოჯახებზე, რომლებშიც ურთიერთობების კონფლიქტური ხასიათი განპირობებულია ფსიქიკური შეუთავსებლობით ან მოთხოვნილებებისა და მათი დაკმაყოფილების საშუალებების ანტაგონიზმით. როგორც მსოფლიოს განვითარებულ ქვეყნებში არსებული პრევენციული პრაქტიკა გვიჩვენებს ასეთ ამოცანას ახორციელებენ რესოციალიზაციის სამსახურები რეგიონალურ სამართალდამცავ ორგანოებთან ერთად, რომლებიც ასრულებენ მეზობლების, ახლობლების, მეგობრების გამოკითხვებს, აანალიზებენ ოჯახური კონფლიქტების შესახებ შემოსულ სიგნალებს, კოორდინაციას უწევენ კონფლიქტურ ოჯახებთან მუშაობის ზომებს და ა.შ.

3) ეხებიან მშობლის მიერ ბავშვის აღზრდისათვის დროის ორგანიზაციის საკითხს, კონფლიქტური ბავშვების აღზრდაში სოციალურ-მზრუნველ მუშაკთა და მეუღლეთა ერთობლივ მონაწილეობას, სოციალური რეაბილიტაციის სამსახურებში მსჯავრდებულ არასრულწლოვანთა ოჯახური ვითარების გათვალისწინებას.

4) მიზნად ისახავენ სკოლის პედაგოგების მუშაობაში და მოსწავლეთა ურთიერთობებში ძალადობის გამოვლენასა და აღმოფხვრას. ამ მიმართულებით განიხილება აშშ-ში ძალადობის პრევენციის სახელმწიფო პროგრამა, რომელიც სპეციალურად ეხება მოსწავლეებში სექსის პრობლემებისადმი, უცხოური ფილმების, მოზრდილების `რჩევებისა` და სხვა უარყოფითი ინფორმაციისადმი კრიტიკული დამოკიდებულების განვითარებას, პედაგოგების აგრესიული დამოკიდებულების აღკვეთას, მოსწავლეთა დაპირისპირებას პედაგოგიური კოლექტივისადმი და სხვა.

5) ახორციელებენ იმ კრიმინოგენური სიტუაციის ნეიტრალიზაციას, სადაც მოსალოდნელია ძალადობითი დანაშაულობა. ამ მიმართულებით კრიმინოლოგიაში დასახულია შემდეგი სახის ღონისძიებები, კერძოდ: შს ორგანოებში არასრულწლოვანთა საქმეების ინსპექციების სამსახურის აღდგენა; შს სამინისტროს სახელმწიფო ორგანოებთან (განათლებისა და იუსტიციის სამინისტროებთან, პროკურატურასთან, ახალგაზრდობის საქმეთა სახელმწიფო დეპარტამენტთან, სამთავრობო კომისიის საკოორდინაციო ცენტრთან, ფსიქიატრიისა და ფსიქოლოგიის სამეცნიერო კვლევით ინსტიტუტებთან და სხვ.) და არასამთავრობო

ორგანიზაციებთან ('ბავშვის დაცვის ლიგა'-სთან, 'საქართველოს ბავშვები'-ს, 'ალგეთი'-ს და ა.შ.) საქმიანი კონტაქტების განმტკიცება; ქალაქების ბაზრობებზე, სადგურებში, ღამის ბარებსა და კაზინოებში, ახალგაზრდობის მასობრივი თავშეყრის და სხვა ადგილებში რეიდების, პრაქტიკული, ოპერატიულ-პროფილაქტიკური ღონისძიებების ორგანიზაცია; ადგილობრივ სახელმწიფო ორგანოებთან და სამსახურებთან კონტაქტები, პრაქტიკული დახმარების ორგანიზაცია; სტუდენტების მონაწილეობა არასრულწლოვანთა საქმეების ინსპექციებში ე.წ. ქუჩის ბავშვებთან მუშაობის მიზნით და სხვ.

6) მიმართული არიან 'პოტენციური' ნარკომანების გამოსავლენად.

7) შემდეგი სახის ზომებს, რომლებიც ისახავენ მედიკო-ფსიქოლოგიურ ამოცანას, განსაკუთრებით ადრინდელი ასაკის პირების აღზრდის პერიოდში;

8) მიეკუთვნება პედაგოგიური საქმიანობის სრულყოფას. ამ მიმართულებით პარაგრაფში აღნიშნულია, რომ ურთიერთობის სტილი და ხელმძღვანელობა არსებითად განსაზღვრავს სწავლებისა და აღზრდის ეფექტურობას. გაანალიზებულია გერმანელი ფსიქოლოგის კურტ ლევინის კონცეფცია, სადაც უარყოფილია პედაგოგიკის ავტორიტარული სტილი. ასევე აღნიშნულია პედაგოგიური ურთიერთობებისა და მოსწავლეთა პიროვნებათაშორისი ფასეულობების საკითხის მნიშვნელობა. ძნელია ეფექტურად გადაწყვიტო პიროვნებათა შორის დამოკიდებულების საკითხი კოლექტივში, თუ ცნობილი არ არის მასში ორიენტაციის

რესურსი. რეალურ ფასეულობათა შესახებ, როგორც მთლიანობაში, ისე კონკრეტული წარმომადგენლების დონეზე პიროვნებათა შორის ურთიერთობის შემაფასებელ პარამეტრებად გამოიყენება ისეთი სიმპტომები, როგორც არის კეთილმოსურნეობა, გულწრფელობა, სიტყვის ერთგულება, ნებისყოფა, შრომისმოყვარეობა, ცოდნა, ინტელექტი, ფიზიკური ძალა, სპორტული მიღწევები, პროფესიონალიზმი.

9) მოიცავენ იმ კრიმინოგენური სიტუაციის პროგნოზირებას, რომლებიც წარმოიშობა მეძავი ქალების დევიანტური ქცევის შედეგად. მსოფლიოში ამ მიმართულებით ისახება პრევენციულ ზომათა შემდეგი მიმართულებები: პრევენციულ ზომათა ობიექტის დადგენა, ე.ი. იმ პირთა წრის განსაზღვრა, რომლებიც ეწევიან პროსტიტუციას ან/და ხელს უწყობენ ამ საქმიანობას; მეძავების ოჯახური მდგომარეობის (მშობლების, მცირეწლოვანი ბავშვების და ა.შ.) და ცხოვრების პირობების განსაზღვრა; მეძავეთა კრიმინალური კავშირების დადგენა; მეძავეთა მომსახურების მომხარებელთა გარემოსა და პიროვნების დადგენა (განსაკუთრებით იმ სახელმწიფო მოხელეთა ცხოვრების წესის და შემოსავლების დადგენა, რომლებიც არიან მეძავების კლიენტები); პროსტიტუციის ვიქტიმოლოგიური პრობლემების შემუშავება; ორგანიზებულ პროსტიტუციასთან ბრძოლის ზომების შემუშავება.

10) ხელს უწყობენ ოჯახური ძალადობის კანონმდებლობის ეფექტურ რეალიზაციას;

11) რაც მოიცავს შემდეგი სახის ზომებს, რომლებიც მიმართული არიან იარაღის უკანონო შეძენის, დამზადების და შენახვის წინააღმდეგ. ამ ზომათა შორის მნიშვნელოვანია

საზოგადოებასთან მუშაობა; იარაღის კრიმინოგენური მნიშვნელობის წინააღმდეგ მიმართული მიზანდასახული პროპაგანდა; სამართალდამცავ ორგანოებში იარაღის უკანონო ტარების შესახებ სიგნალებზე შემოსვლის წახალისებების სისტემის განვითარება; იარაღის ნებაყოფლობითი ჩაბარების სტიმულირება; სპორტულ და სანადირო იარაღებზე კონტროლის გაძლიერება; იარაღზე დაუდევარი მოპყრობის და მისი ხმარების წესების კონტროლი; სპორტული და სანადირო იარაღის შექმნის შესახებ ინფორმაციის სრულყოფა; იარაღის შექმნის პიროვნების შესახებ სპეციალური მონაცემების შედგენა და ა.შ.

მეხუთე თავის მესამე პარაგრაფი ეხება მკვლევარების პრევენციის სპეციალურ-კრიმინოლოგიური ზომებს.

პარაგრაფში მნიშვნელოვანი ადგილი უკავია სასამართლოს პრევენციულ მუშაობას, კერძოდ სასამართლოს მიერ მკვლევარების მიზეზებისა და პირობების დადგენა, შესაბამისი ზომების მიღება და კონტროლის განხორციელება სასამართლოს წინადადების შესრულებაზე; მკვლევარების განსაკუთრებით მძიმე სიტუაციის შესახებ სასამართლო პროცესის აღმზრდელობითი და პრევენციული ზემოქმედების გაძლიერება; მკვლევართა განხილვის სასამართლო პრაქტიკის განზოგადება და სათანადო განმარტებითი რეკომენდაციების შემუშავება, საზოგადოებრივი ორგანიზაციების წინაშე კონფერენციების ჩატარება.

პარაგრაფში სპეციალურ-კრიმინოლოგიურ ზომათა შორის გამოიყოფა მომხდარ მკვლევარებზე საგამომიებო ორგანოების რეაგირების ზომები. მკვლევარების გამოძიებისას

მოქმედი კანონმდებლობა განსაკუთრებულ როლს ანიჭებს პროკურატურას.

ასევე აღნიშნულია, რომ შინაგან საქმეთა ორგანოების პრევენციულ ზომათა შორის მნიშვნელოვანი ადგილი უკავია "პოლიციის შესახებ" კანონს, რომლითაც მათ ევალება სამართალდარღვევათა და მომხდარ დანაშაულთა მიზეზებისა და პირობების დაადგენა.

პარაგრაფში განიხილება სასჯელაღსრულების პრობლემატიკა. აღნიშნულია მოქმედ კანონმდებლობაში პრევენციული საკითხების განვითარების აუცილებლობა.

პარაგრაფში ხაზგასმულია შეიარაღებულ ძალებში ძალადობის გადაწყვეტის პრობლემატიკის აქტუალობა. ამ მიმართულებით მნიშვნელოვანია ძალადობის ფაქტების დროული დადგენისა და მათზე რეაგირების საკითხი.

პარაგრაფში განხილულია "უცხოელთა სამართლებრივი მდგომარეობის შესახებ" საქართველოს კანონი, "იმიგრაციის შესახებ" საქართველოს კანონი, ექსტრადიციის შესახებ ნორმები, "განათლების შესახებ" საქართველოს კანონი, "ჯანმრთელობის დაცვის შესახებ" საქართველოს კანონი, ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსი და სხვა მნიშვნელოვანი ნორმები, რომლებშიც დასახულია ძალადობის პირობების აღმოფხვრის სპეციალური ზომები.

მეხუთე თავის მეოთხე პარაგრაფი ეხება სოციალური რეაბილიტაციის ზომებს.

პარაგრაფში ხაზგასმულია, რომ იმ სიტუაციების ნეიტრალიზაციისათვის, სადაც სავარაუდოა მკვლევლობების გავრცელება, მნიშვნელოვანი ადგილი უკავია სოციალური რეაბილიტაციის ზომებს. ამ მიმართულებით საქართველოში მოქმედებს სოციალური რეაბილიტაციის პენიტენციური მოდელი, რომელიც აისახა 1999 წლის 28 დეკემბერს საქართველოს იუსტიციის მინისტრის მიერ დამტკიცებულ «მსჯავრდებულთა სარეაბილიტაციო ცენტრის დებულებაში».

პარაგრაფში აღნიშნულია, რომ სოციალური რეაბილიტაციის მოდელი მნიშვნელოვნად განსხვავდება საზღვარგარეთის ქვეყნებში, სადაც რეაბილიტაციის პროცესი ძირითადად ხორციელდება არა ციხეში, არამედ ღია ტიპის დაწესებულებებში. სოციალურ რეაბილიტაციაში განსაკუთრებული ადგილი უკავია თემის «პენიტენციური» ზემოქმედებას, სადაც ადამიანური ურთიერთდამოკიდებულების კორექციას პრიორიტეტული როლი ენიჭება.

ამ მიმართულებით ინტენსიურად იყენებენ ისეთ საშუალებებს, როგორცაა მსჯავრდებულთა ურთიერთობა თავის ოჯახთან, სკოლასთან (თუკი საუბარია მოზარდზე), მეზობლებთან, შრომით კოლექტივთან და იმართან, ვისთანაც ატარებს თავისუფალ დროს და ა.შ. ამასთან ერთად სოციალური რეაბილიტაცია მიზნად ისახავს ვიქტიმოლოგიური ხასიათის ამოცანას: მსხვერპლთან შერიგებას, ზარალის ანაზღაურებას და ა.შ.

აშშ-ში ოფიციალურად მიღებული კლასიფიკაციის თანახმად, ციხეებში მოქმედებს `საზოგადოებრივი მეურვეობის`

ინსტიტუტი. მსჯავრდებულთა საზოგადოებრივი მეურვეობის ფუნქციებია: თვით ქალაქში, ან მასთან ახლოს სოციალურ ჯგუფში ცხოვრების ნების მიცემა და ზედამხედველობის გარეშე ამ პირობებში მოთავსება; მოსწავლე მსჯავრდებულის მოთავსება ინსტიტუტის საერთო საცხოვრებელში; კლასიფიკაციის ცენტრის წინაშე ყოველკვირეული ანგარიშის წარდგენა; შრომის პირობების შექმნა იჯარით აღებულ ობიექტზე;

ღია ტიპის პირობებში სოციალური რეაბილიტაციის ძირითადი ამოცანაა მსჯავრდებულის საზოგადოებაში ნორმალური ცხოვრების გადასვლისათვის მომზადება. ამ მიმართულებით ხორციელდება შემდეგ ღონისძიებათა სისტემა: საერთო საცხოვრებლებში ან სამეურნეო ოჯახებში მოთავსება; მუშაობის ან სწავლის დამთავრების შემდეგ ადგილზე დაბრუნების უზრუნველყოფა;

ნახევრადღია ტიპის პირობებში სოციალური რეაბილიტაციის ძირითადი ამოცანაა მსჯავრდებულთა შეზღუდული იზოლაცია. თუმცა, აქაც ხორციელდება საზოგადოებაში ნორმალური ცხოვრების გადასვლისათვის მზადება.

მკაცრი იზოლაციის პირობებში პენიტენციალური ზემოქმედება, ასევე, დაკავშირებულია სოციალური რეაბილიტაციის პროცესთან, რომელიც უშვებს პენიტენციალური ზემოქმედების გამკაცრებას ან შერბილებას. კერძოდ, დაშვებულია მსჯავრდებულის გადაყვანა ერთი სასჯელადსრულების დაწესებულებიდან მეორეში კლასიფიკაციის ცენტრის წარდგინების და სასამართლოს გადაწყვეტილების საფუძველზე.

ამ პენიტენციალური ფორმების შესაბამისად, განსაზღვრული უნდა იყოს კლასიფიკაციური ტიპები. გასაგებია, რომ ჩვენს მიერ შემოთავაზებული კლასიფიკაცია სრულყოფილი არ არის. საჭიროა ფსიქოლოგებისა და სოციოლოგების აქტიური მონაწილეობა. კლასიფიკაციური მოდელის საკითხის დაყენება კი სავალდებულოა.

პარაგრაფში ასევე აღნიშნულია, რომ რეჟიმის ფორმებისა და მსჯავრდებულთა პიროვნების განხილვა – პრობლემის მხოლოდ ერთი მხარეა. მნიშვნელოვანი ფაქტორია საზოგადოების გავლენა, მისი მონაწილეობა პენიტენციალურ ზემოქმედებაში.

Grigol Robakidze University

Copyright protected

Otari Pavliashvili

Criminological Characteristics of Murders

Specialty: Criminology

Criminal Law

This thesis is presented to obtain academic degree of Doctor of Law

RESUME

Tbilisi

2010

Grigol Robakidze University

Scientific adviser:

**Giorgi Todria
Doctor of Law, Professor**

**Official evaluators:
(Opponents)**

**Mikheil Mamniashvili
Doctor of Law,**

Professor

**Aleksandre Javakhishvili
Doctor of Law,**

Peofessor

**The thesis defense will be held at the meeting of Attestation-expert
Committee and Dissertation Council of Faculty of Law of Gigol
Robakidze University on _____**

**The thesis is available at the library of Grigol Robakidze University
(Tbilisi, Jano Bagrationi str. #6)**

The resume was sent out on _____ 2011

**Academic secretary of the Dissertation Council, Grigol Robakidze
University, Doctor of Law, Professor:**

Petre Dautashvili

Thesis Description

Urgency of the survey - compared with last centuries new criminal forms emerged in history of criminality structure that carry more complex, dynamic and dangerous characteristics. Particularly the type of crime against life has changed. World Bank admitted that spread of deliberate murders created serious barrier to world development and set a global goal for study of consequences and reasons of this very dangerous occurrence. Crime against life acquired new qualitative behavior mainly in Africa, Latin America and post Soviet Union countries.

In modern countries deliberate murder as a very dangerous form of criminality is considered as the most difficult problem. Many researches approve that deliberate murder “traditionally” still has household conflict solution behavior. At the same time it became the device for implementation of transnational and other group criminality.

The question of homicide was discussed in Cairo, Egypt in 1995 at the 9th UN Congress. In preliminary materials of these documents the negative reaction on rising criminality of European, Latin American, Asian, Arab and African regions was described. The mentioned topic was discussed with particular emphasis during the analysis of violence against children and women, and having transnational and terrorist behavior.

Murder issue is very acute in post Soviet Union countries. According crime coefficients Russia is on the top place, next are Ukraine and Kazakhstan. According statistics on 100000 of population there are 221 murders in Russia, 140 in Ukraine and 119 in Kazakhstan. And Russia is on the second place after Columbia around the globe according the murder quantities.

Many theses referred to this topic are defended in Russia. The problem of murders is not unfamiliar for Georgia too. At the end of last century murders in criminal structure of Georgia expressed global general tendencies, mainly there was increase in separatism and other organized groups. At the same time it gained the transnational character. It materialized in ordered murders, increased family crisis processes, etc. So as for quantitative so for qualitative indicators murders in Georgia are gaining the behavior of transformation period and consequently needs special criminological research.

The problem of murder determination in Georgia was not discussed before. The criminologists generally discussed this action as the integrated part of other criminological issues. But there are not determined reasons and terms of murders, classification of offenders and their motives and special definition of prevention for combating murders. First of all there is urgency of in-depth study and elaborating of preventive programme. It is clear that in transformation period of Georgia the murders acquired very different behavior that logically needs special study.

Non-existence of special murder survey impacts negatively as the development of criminological theory so effectiveness of combating the criminality. Criminological judgment first of all is based on theoretical concepts, which can be expanded if all forms and types of criminality will be studied in detail. Deliberate murder is the most dangerous type of criminality. Because of not having survey we can not determine the difficult and most complex inclusive parts of criminality structure. Therefore the criminality danger forecast of the country is uncertain. And what is more important the models of criminogenic situations are unclear in practice, and also classification of

criminal types and other important issue of combating murders are indistinct.

Non-existence of murder analysis negatively impacts the attitude of society to human life. The knowledge about murders is needed not only for criminologists but also for wide society. The various social levels of population can assess objectively the existing violence in society if they have full information on violent crime. So murder survey has not only criminological meaning but social-political too.

The concrete murders have different reasons. Besides that they consist of the same genesis behaviors. Neglecting them the various organs depend on private recommendations that complicate the intention of preventive actions.

The conclusions gained from survey can be used for modeling the conflict situations. Therefore the prognosis function of survey gets importance that is very effective for individual check, conducting operative actions, etc.

The objective criminological conclusions create steady basis for elaborating of appropriate law projects. Many normative issues that refer to development of big cities, women's working conditions, children's education, etc are in tight connection with conclusions of murder and other crime criminological analysis.

Determination of the whole picture of murder gives us possibility to solve comparison-criminological problems. It will support introduction of international standards in preventive practice of our country.

Subject and Target of the Survey – the subject of the thesis is behavior of violent murder structure and development in transformation period; social

demographic, economic and social-psychological reasons of murders in Georgia; combating crime as in Georgia so in foreign countries;

The target of the survey is:

- 1) Description of murder types and forms and their criminological standpoint;**
- 2) The structural characteristics of murders;**
- 3) Determination levels and structural concepts of murders;**
- 4) The social and special-criminological measures of murders.**

Aim of the survey – the main aim of the thesis is gaining new scientific knowledge about murders. Resolving theoretical and practical issues of combating crime.

Goals of the Survey – the goals of the survey are:

- Determining the main tendencies, forms and qualitative character of murders;**
- Study of murder determination and its classification as on individual so on society level;**
- Defining the main course of combating crime;**
- Analysis of preventive models considering international standards.**

Novelty of the Survey and its Practical Meaning – several new scientific and practical issues are raised and verified in the thesis, including:

- 1. The structure and development of deliberate murder are defined that are typical for transformation period of**

Georgia. The particular attention is paid to detail description of deliberate murder and it's not relevance to the quantitative parameters that are determined as a result of criminological analysis. The stability of the indicators that are corresponding actions according articles 108 and 109, the number of convicted for murder in the total capacity of prisoners, correspondence among deliberate murders and attempt of murder and quantity of prisoners per one murder gives us possibility to conclude that violent subculture still exists in society. So the decrease of quantitative factors of murders that is given by statistics of law-enforcement organs does not describe the structural trends of this fact and in general the existing criminal situation in the country.

The unofficial approach to the development of criminology is neglected in the thesis. The statement of criminology geography survey is again confirmed. The problem of existence of different subculture in the regions of the country is highlighted.

Based on different media sources the territories occupied by Russia are the social areal where clearly exists model of violent solving of cultural conflicts, that is very natural for Russian subculture.

2. In analysing determination of deliberate murders the follwing general factors are described: social-economic differentiation of population, life style and violence. In the transfomation period of Georgia they gain concrete form from spreading and also from aggrevating of contradictions.

It is important to take into consideration general type factors in preventive practice, when at the same time the reasons and terms of deliberate murder is considered establishing full picture of deliberate murder determination.

3. Among the general reasons and terms of murders the description of objective and subjective factors of age,

social status, criminogenic impact of family, previous conviction, concrete criminal situation is highlighted.

As survey shows the existing determinants in society create alienation condition that supports the existence of concrete criminogenic situations where the motivation of homicide and its realisation conditions are developed.

4. The practical meaning of the thesis is strengthened by results of prisoners questionnaires and social researches conducted in other countries. As a result of comparison and legal analysis data is corrected and appropriate forecast recommendations are elaborated.

5. The practical meaning of elaborated recommendations is strengthened by analysis of murder prevention acts and relevant classification of necessary acts. The mentioned acts are not connected to each other, there is also disorder in preventive programmes of governmental organs and social organisations. We suppose that general and special type preventive acts should create the system.

We suggest that in the terms of transfer to market economic relationship, when we have unemployment, periodic employment, delay in economic growth, decrease of salaries below minimum level and etc., first of all it is urgent to realise the model of employment crisis resolve. The significant attention is paid to the regulation measures of employment market and the function of defence of population conflicts.

6. The novelty of the thesis is to share experience of foreign countries and recommendation for introduction of existing preventive models. For this reason we have the programme of interactionism theory followers where victims and police workers meetings and consultations dominate.

It is reasonable to introduce in Georgia the rehabilitation program elaborated in USA according

which healthcare system organs conduct regular visits to single mothers, control families having violence on children and expose conflict seeker juveniles.

At the same time the importance of existence of psychological - psychiatric assistance service for persons existing in violence subculture.

The German model of rehabilitation is also described in this thesis that is expressed in view of out-patient group type, where juvenile offenders are offered consultancies. Also the victimology type question is set that concerns the defence problem of victims and witnesses.

7. The novelty of the thesis is the question of criminological expertise of legal acts. The growth of society legal culture is supported by modification of normative acts. Regarding murders the criminological expertise of those legal acts are important that regulates the question of combating violence. Some of them carry general social characteristic and is not directly connected to violence problem. But some of them directly are connected to the problem of violence and that is why it needs the appropriate approach.

8. Regional earlier deviation programmes existing in developed countries of the world are also discussed. This task is carried out by resocialization departments together with regional law-enforcement organs that conduct interviewing neighbours, relatives and friends, analyse received calls on family conflicts, coordinate work dimensions with conflict families, etc.

9. The survey showed that so called background event combating programmes are not connected with the violence subculture prevention programmes. So the question of their systematic connection is set.

The thesis provides progress models of foreign countries against violence subculture and the policy of

practical development. The analysis is given in the thesis and the recommendations of their reception in terms of Georgia have been elaborated.

This thesis is the first full criminological survey of murders in Georgia. So we do believe that the mentioned survey will be interesting for governmental or non-governmental organizations working on violence-related crime, for students, professors and lecturers of law, also for stakeholders and ordinary readers.

The conclusions will assist the governmental bodies, including legal bodies. By defining the murder description theoretical basis will be created for deepening legal, criminal and criminological knowledge. The elaborated conclusions will assist in crime study.

We suppose that this type of survey except methodological and fundamental meaning will have practical use too. The conclusions, statements and recommendations are important theoretical basis for users wishing to conduct real changes in regulation of criminological character measures in Georgia and improving existing gaps.

Methodology of the survey – the methodological basis of the survey are philosophical works of humanistic parameters and scientific researches on murder questions.

Also international type conventions and practical programmes of developed countries are basis of survey methodology; and works of Georgian governmental bodies and social organizations.

During survey historic, formal-logical, comparison-criminological, sociological, statistical and other methods have been used.

Operational methods takes the main place that directly analysis existing actions around the globe and Georgia.

Thesis structure and volume – the thesis consists of introduction, 5 chapters, 13 paragraphs, the conclusion, list of references and annexes. It is - - - - - page work attached with the list of references (list of applied literature) on - - - - - pages and annexes on - - - - - pages, making total of - - - - - pages.

Survey of problem is set up according set goals. In the first chapter of the thesis the methodological aspects of murder analysis is discussed, mainly the forms and criminological meaning of murders, methodological principles of murders research and theoretical and practical meaning of murder problem analysis. ...

The second chapter is dedicated to murder problem in biological and psychological theories and in sociological theories.

The third chapter is about the general tendencies of murder globally and peculiarity of murder tendencies in Georgia.

The fourth chapter describes general-social determinants of murders and main reasons and terms of murders.

The fifth chapter is dedicated to general actions of murder prevention, earlier murder prevention acts, murder special-criminological measures and social rehabilitation measures.

The conclusion is short description of survey results and recommendations.

References – in the course of this survey we used works of Georgian and foreign scientists, mainly of the following authors : A. Gabiani, M. Badzagua, N. Gabrichidze, I. Godziashvili, G. Glonti, N. Imedadze, D. Kiknadze, G. Kvarelashvili, T. Shavgulidze, I. Tsiklauri, G. Janashia, S. Abeltsev, V. Luneev, R. Merton, D. Shelly, G. Schneider, E. Shure, T. Allard, A. Stewart, E. Bauman, etc. Also various international or local legal legislative acts, publications, statistical material, internet resources, etc.,

Thesis approbation – References on main clauses of the thesis were made at the board of T. Tsereteli state and legal institute of academy of scientists, at the round tables organized by Grigol Robakidze University and Center of Criminal Research and Forecasting.

Extracts from the thesis were published in the following scientific articles :

- 1. « Problems and Feature of Preventive Measures against Murders » - magazine « Law », #1-2, 2004 ;**
- 2. « Prevention and defence of human being from violence » - magazine « Law », 2004 ;**

Thesis Content

First Chapter is dedicated to methodological aspects of murder analysis.

The first paragraph of the referred chapter provides criminological concept and forms of murders.

The legal approach of murders are discussed in the thesis, according which criminological concept of murders totally is based on criminal law standard. So the conclusion is that murder concept should cover as general so qualified elements in view of criminological survey object.

The survey showed that in combating crime practice the legal definition of murder faces various objective difficulties. Generally the main source for criminology researches is detail description of murders, but its chart of indicators does not totally match the classification norms that are acknowledged in criminal law code of different countries including Georgia. In Georgia the Ministry of Internal Affairs registers facts per number of crimes, office of Public Prosecutor reports per number of cases, and court reporting is per number of cases and accusations. Besides that the reporting of Ministry of Internal Affairs does not comprise requirement of criminal law code and unites murders and attempts of murder in one indicator, and the article 109 of criminal law code is not fully represented.

In this paragraph the special attention is paid to the criminological classification of murders which give us the possibility to overcome gaps of classification. In this way all forms of murders will be divided into violent, mercenary and violent-mercenary types. On above mentioned we agree to V. Luneev, that according to criminological tradition the most relevant approach is grouping of crimes according the crime behavior motivation.

The Second Paragraph of the first chapter analysis the methodological principles of murder survey.

The following principles are established in the survey:

1. Murder should be discussed as complex social event, as the type of violence that derives from existing processes in society. The important fact is that aspiration to homicide is developed in subculture of violence that is spread according the features of social levels.

It is mentioned here that the change in social meaning of murders describes the concrete historical period of society and taking into consideration the characteristics is very important for murder discussion. Social contradictions created in transformation period of Georgia qualitatively establish murder determination that should be researched as the independent problem. It is important to determine the division of social origin of crime, offenders and other questions of murder structures in transformation period.

2. In the process of murder explanation the casual method is very important. The negative processes in society (unemployment, episodic employment, delay in economic growth, decrease in salary below living minimum, family disorganization, victim behavior and other) impact on spread of violence subculture and as a result on murder motivation. In this direction we view the relationships that spread some pressure on members of society, encourage them to disobey than to act according appropriate acknowledged society rules. So sociological approach methodologically considers to define the schycological world of offender.

3. In the process of murder explanation preventive practice takes main place. For this the following requirements are defined:

a) The main demand of society on people's rights and independence defense, mechanism of citizens' life defense should be known;

b) In democratic countries resocialising events system is on the leading place. These measures should be more than the measures of Law-enforcement organs;

c) In the murder preventive system the necessity of creating social programs are on leading place;

d) The effectiveness of combating murders mainly depends on its legal support. That is why during the elaboration of recommendation it is important to take into consideration the defects that support the strengthening of conflicts and tensions. The question of criminological expertise support draft is methodologically important.

e) It is also essential to research the individual behavior as survey methodology requires deep study of accused and convicted persons.

The Third Paragraph of the first chapter is dedicated to the theoretical and practical meaning of murder problem analysis.

In the paragraph it is analyzed that psycho-biological theories do not create strong basis for criminological survey during murder explanation. The effectiveness of criminological research recommendations are supported by sociological analysis of murder conditions, reasons and murder prevention.

The initial description of murder conditions is given in reports of law-enforcement organs. This is not appropriate for murder prevention requirements. For targeted description of murder conditions special

division of initial data is significant that is possible only according social analysis. So the scientific description of murders supports improvement of statistical reporting.

The theoretical assurance of criminological survey of murder supports the deep study of these events. As we already have mentioned correlation concept of murder determination is significant that gives us the possibility to outline financial conditions, violence subculture, living rules, situational factors and relationship of victim and offender. As a result of conceptual approach it is possible to analyze interview as of convicted so law-enforcement workers and its assessment.

The effectiveness of murder reasons research is connected to the use of data from different sources that from its side are based on research concept.

In murder criminological survey the essential is the scientific analysis of theoretical analysis preventive measures. Law-enforcement organs as a rule are oriented on quantitative change of crime and not on prognosis of possible criminogenic situations. Therefore there are many mistakes from organs. For filling this gap it is necessary to study and divide the reaction forms of the organs.

The practical meaning of murder research is expressed in the quality of recommendations and targetness that is impossible without conceptual basis. So it is possible to prepare active recommendations as a result of deep analysis and their practical implementation.

Murder survey has concrete ideological function. The scientific analysis should always include society ideology, population demands, tense relationship forms, tendencies of conflicts, etc. Taking into consideration this social specter supports the implementation of social

reforms in the country, effectiveness of social-political measures for launching process of social reforms in different spheres of society.

Ideological aspect of criminological survey has direct connection to society thinking, as for the murder so for general crime.

In resolving preventive problems recommendations have special meaning in solving operative-searching, investigating and experiment problems. Scientific analysis gives the possibility for methods of murder investigation.

Chapter Two is dedicated to murder study theories.

In the First Paragraph of the second chapter murder problem is discussed in biological and psychological theories.

The urgent topic of the thesis is old and modern conceptual approach of biological theories to murders. It is described as they try to change legal measures with clinical diagnosis methods according Phrenology of P. Garofalo, “The Criminal Man” of C. Lombroso and mental disorder concepts. The reader will also find the conclusions from the congresses of Rome in 1885, Geneva in 1896, and Paris in 1900. The results of biological researches of murders were discussed negatively, as anthropological and other biological marks outlined by followers of these theories where found during research of other criminal types that approves non-peculiarity of bio-anthropological concepts.

Hereby it is also mentioned the evolution of biological theories and the results of developed social criticism towards them. This contradiction was expressed in “Criminal Sociology” by E. Ferri in developed social factor theory that neglected clinical basis to murder prevention. But sociological direction could not totally neglect earlier biological concepts, guilty identification method was

elaborated, graphology was developed – research of tattoos, etc. But for defining the main reasons of murders biological directions appeared useless.

It is discussed in detail the results of researches in 50s in USA that neglected one of the known directions of biological theories on mentally retarded. Special attention is paid to research of G. Volv where in comparison to soldier control group is defined offenders with higher intellectual features. Also must be mentioned the researches of S. Cruse, S. Vilkleit, J. Grawl and other criminologists according which it is stated that persons perpetrating a crime as a result of family conflicts are not generally mentally retarded. And as for killing business men or any authority persons as a rule intellectually developed killer is selected who has the skills for covering the crime trace, etc.

Hereby it is also discussed the conclusions of researchers of organized crime in 30s describing that gang wars, destroy of competitors mainly is motivated by mercenary. So reason is social and not so called mentally retarded, that was defended by clinical criminology in USA in some prisons by using chemical medicines for violent prisoners.

In the paragraph the reader also find the critical approach of psychological concept supporters towards clinical methods, according which these methods are not used for improvement of guilty person, but there is violence on brain, damage of guilty's health;

The paragraph presents analysis of the development and concept of psychological researches of murders. The theory of Freud is discussed in detail according which the offender has two features: unlimited self love and aspiration to damage. The contradiction existing between these concepts is solved by perpetrating a murder. Human psyche having murder drive is expressed in the act of damage. So as ego does not desire to eliminate the conflict they express themselves in crime.

The paragraph pays attention to criminological research of “Sensational” murders in USA and European countries that in 80-90s of the 20th century again revoked the psychoanalytical theory of Freud. The followers of Freud tried to find out the instincts and motives of offenders, go to in-depth levels of his/her psyche as in their interviews they recalled sexual assaults or any other violence implemented against them from relatives or other in their childhood.

It is also discussed the modified variants of psychoanalytical conception, mainly neutralization theory of G. Saiks and D, Matza, according which the aggression of delinquents is caused by their social isolation from other persons. In this process the important is ethical norms. Ethical norms are not active during war on killing the enemy, but in other cases this factor is very significant. Perpetrating the aggressive crime the delinquent tries to avoid ethical responsibility and this action neutralize the existing norms. The method of neutralization includes the following elements: neglecting the existence of victim and responsibility, following the circumstances that are more important to them, etc.

Hereby is also discussed the concept of human destructive pshychoanalysis by E. Phrom where partially is the Freud’s view on the problem. In comparison with Freud E. Phrom follows sociological explanation of aggressive instincts. The researcher comes to the conclusion that the founder of schycoanalysis – Freud did not explane but covered the phenomenon of aggression. He devided this meaning to the totally different levels of aggression and in this way applied these types to the only instinct. Therefore the psychological principle of Freud is changed by E. Phrom with history evolution socio-biological principle. Finally E. Phrom makes totally optimistic prognosis on setting the society free from heavy destructiveness. As sadism and necrophilia are not congenital characteristic, but are social and economic events of human life. So prevention of aggression could be reached only with prevention of society destructiveness.

The results of criminality researches are discussed in this paragraph that were conducted in 60s and further years by D. Gibons, J. McKeen and other American criminologists. The mentioned researches were conducted for defining typology of murders and as a result criminotype.

In the paragraph the significant attention is paid to the theses of Georgian researchers S. Pachkoria, G. Magradze, P. Gobechia and etc. where the attitude theory by D. Uznadze is developed. The significant attention is paid to the criminological conception of T. Shavgulidze, according which the murder is discussed as the model of behaviour. For selection of this behaviour very important is so called „attitude fixation“ that is elaborated when particular behaviour is repeated for several times and accordingly attitude of behaviour is repeated several times. In this case attitude is in person as second readiness in case of repetition of defined conditions of actuality.

The motivations of murders is discussed by Georgian scientists during analysis of special psychological processes. Very interesting are the works dedicated to ethical self esteem of offenders, place and meaning of psych defence mechanisms in criminal behaviour and need for criminal behaviour. The murder motivation was specially discussed towards juvenile criminality. P. Gobechia tries to explain in his conception the attitude of crime behaviour of juvenile offender. The research of deviant stage of aggressive behaviour is explained in works of G. Magradze, T. Andguladze, N. Imedadze and G. Tsintsadze. In the researches of Georgian criminologists on the main place is the problem of murder victimology that is also solved on basis of attitude theory.

In the second paragraph of this chapter is discussed the problem of murder in sociological theories.

In this paragraph sociological approach of G. Tard is analysed according which the majority of murderers were abandoned children and that we should search the crime source on each stadium or street crosses of our small or big cities. They gather in

houses as a result of hunger and lack of breeding. French scientist admits that growth murderer type as the type of other criminal person is based on study and simulation.

This paragraph also discusses “Anomie” theory of E. Durkheim, according to which for eliminating murder the growth of hate towards the social groups from which this offender is created is necessary. But this process must come after development of hate towards killing in society. We have anomie condition when this feeling is weakening in society. As a result chaos is noted in different groups that causes increase of aggression of individuals.

R. Merton’s approach to the principle of theory of “ANOMIE” is that he thinks that individuals in social groups chose illegal ways they have not the area for choosing legal option. The murder is possibility of innovative adaptation or form of rival.

In the paragraph we read the analysis of culture conflict theory of T. Celine according to which murder is discussed as option salvation of this conflict and at the same time as social mean in the framework of culture model.

The differential associate theory of E. Sutherland admits conflict conception of norms and the question of their acquisition is set. The survey of “Cosa Nostra” and other criminal “Societies” concludes that homicide as tool of self esteem is the result of study and others experience.

In the paragraph the subculture theory of A. Cohen, R. Cloward and L. Olin is highlighted. According to this theory every culture consists of violence subculture that is the union of norms characterized for some social groups. Murders in juvenile gangs, body damages and other events of aggression are explained by same group norms.

This direction is also discussed in the works of P. Tanenbaum the scientists of University of Columbia.

It is also mentioned that this theory undergone some modification in German criminology mainly in the subculture concept of H. Schneider. The idea is that violence seeker people did not have sufficient emotional support in their childhood and did not feel stability in private life. Accordingly they do not have positive self estimation. The violent criminal is growing in violent subculture. Where there is positive impression on violence, in appropriate behaviour and opinions, that are forwarded from generation to generation.

There is conclusion in the thesis that the violence subculture of transformation period in Georgia is the special moment of criminality evolution and it must be studied as independent problem.

It is also mentioned in the paragraph that according the assesment of stigmatization theory most of earlier sociological theories discussed the criminality with means of behaviour and definition of its conditions. According the followers of this theory criminality exists in social world and it is estimated with existing values. So the main is not behaviour but others reaction including social controll. As the representatives of stigmatization theory connected stigmatization to transformation of behaviour into „crime“ the main point is: the stigmatization of individum is implemented by authorities. So the problem of criminality is defined more clear as fight for meaning.

The researches of Edward Lemet and Howard Beker is also used that was agreed upon study of drug addicted persons.

And finally the paragraph shows that the result of sociological researches for murder prevention in USA and Europe is very important if they are discussed together and systematic knowledge will be formulated on its bases.

The Third Chapter is dedicated to the main tendencies of murders.

In the First Paragraph of the third chapter is described the main tendencies of murders in the globe and the parameters of foreign countries is compared to parameters of Georgia. The survey showed that the coefficient of murders is low than in other countries – it is increased only with 0.8.

The paragraph is dedicated to the theory of cultural conflict and on its basis is compared the parameters of Russia and Georgia. The study of murders confirms the reality of danger for violence subculture development in Georgia that is very familiar to foreign countries. In view of Georgia this tendency is expressed in occupation policy of Abkhazia and Samachablo by Russia. As a result of supporting the separatism regime violence against the population practically legalized so called police repressions towards local population that are concluded by actions against life of human beings and practically are legitised murders and heavy body traumas.

It is also declared that in occupied regions introduction of violence subculture is implemented by Russia, so by the country where the coefficient of registered murders is 20 times more than in Japan, 17 times more than in Germany, 14 times more than in France, 12 times more than in Sweden and 3.5 times more than in USA. According the murder coefficient in the world Russia is on the second place after Columbia. Comparing to 1997 murders in families in Russia is increasing average 14.7%, and is decreasing in USA 0.90-1.36%.

The second paragraph encompasses the description of concepts of murder main tendencies in Georgia. The facts are : 1) Data amongst prisoners is almost 1:1 according articles 108 and 109 so it expresses stable tendency and does not change; 2) In 2001-2004 and 2005-2008 the convicted persons for murder amongst total convicted persons also is stable, it does not change and equals approximately 2% 3) during 8 years so called not realized murders (attempt murders) and murders parameters is stable and does not change that means that the desire of homicide in society is unchanged; 4) the quantity of murder accused persons per one

murder is stable, so we can conclude that murder factors are stable in activities and the intensity of murder cause factors are not changed in Georgia.

The conclusion is that decrease in quantitative parameters of murders can not express the structural concepts of this event and generally existing criminogenic situation in the country. Also there is conclusion that beyond the decrease if murders various facts are hidden that can not be viewed on the surface. Some stable parameters indicate to these hidden facts that may be defined only scientifically.

Also in this paragraph is discussed the question of division by regions. According the official statistics deliberate murder and deliberate aggravated murder is apportioned as follows: Tbilisi 21% (42%), West Georgia – 16% (17%), Kakheti – 10% (4%), Shida Kartli – 8% (8%), Kvemo Kartli – 5% (8%), Samegrelo-Zemo Svaneti – 4% (4%), Atchara – 3% (4%), Samtskhe-Javakheti – 3% (4%). Georgian criminologists have other parameters : 86% - Tbilisi, Kakheti, Mtskheta-Mtianeti; 57% - Guria, SHida Kartli; 43% - Achara-Samegrelo, Imereti, Samtskhe-Javakheti, Kvemo Kartli. The conclusion is that violent crime mostly is accumulated in Tbilisi, Kakheti and Mtskheta-Mtianeti. In comparison with other regions here so called index of crime is too high.

The Forth Chapter is dedicated to the features of murder determination

In the first paragraph of the forth chapter general-social determinants of murder are discussed. They are: a) social-economic differentiation of population b) life style and g) violence subculture.

The factors of social differentiation are unemployment, episodic employment, delay in economic growth, salary decrease below living minimum level, etc. the mentioned factors play criminogenic role as they support the development of outstanding persons layer and

accordingly the development of violence subculture in this layer. So economic factors support the spread of murder together with change of life style and creating subculture.

In research the factors of life style is assign to social-economic factors. Consequently social differentiation economic background is created where work skills of low layer flourish that is viewed clearly in big cities. This type of condition creates hiding from life with alcohol or drugs. Violence step by step developes in their personal features.

Violence subculture is one of the most important factors of murder determinants that is created by high increase of social-economic differenciation of population. Practically this creates in every social group particular social- psychological climate, atmosphere of unsustainability. People face violence, purchasing goods in illegal way, abolishing law and ethics. Legal Nihilism is developed in society. The social-economic differentiation of population is expressed with those social norms that rule the violence.

The second paragraph of the forth chapter is dedicated to direct reasons and conditions of murders.

The direct reasons and terms of murders are expressed by the following indicators of convicted offenders:

- 1) Detainees for murder mostly are men (75%), and women are 25%
- 2) Mainly convicted murderers are up to 35 years old young persons. The crime is often perpetrated by representatives of age group of 25-29.
- 3) Murders often are perpetrated by persons who lost their earlier social status. According the moment of

crime the convicted are divided as follows: according article 108 of criminal law code – 1 (unemployed – 75,9%), 2 (employed – 24,1%). It must be mentioned that most of them were employed in material sphere with non qualified work (75%), analogically was working in the countries – 24%. Very low percentage is fixed amongst post employed. Prisoners generally have small experience of work (5-10 years).

4) Loosing social status these persons feel hopeless, loose life interest, become aggressive and loose ethical principles. Frequent use of drugs and alcohol becomes “natural “. Among unemployed earlier were employed workers – 8% (108) – not regular work - 8.6% (109)

5) The major part of convicted for murder have families (77,5%), and 22,5% have no families (are not married or are divorced). Juveniles convicted for murder 30% lives in not full family. The negative influence of family condition impacts the life of adults convicted for murder. Amongst first convicted family still existed for 75%. Marriage is over almost for 11%. But in case of second conviction family continues to exist only for 4,5%. And the most of them (9,5%) are not married, or are divorced. In family conflicts this condition is expressed in violence and aggressiveness.

6) The contradiction of the countries social-economic possesses cause negative demographic events. These events created in country life tension and aggressiveness, continuous drinking, fight, family conflicts, etc. therefore the prisoners for murder mainly are country men and they perpetrate the violence there (61,5%). The indicator is a bit les in city (38,5%), but other type violence are more spread in cities.

7) Amongst the prisoners for murder earlier convicted are about 14%. When first perpetrated criminals are up to 86%. The dominants are immigrated persons abroad (where they conduct black business), persons from separatism groups and from organized criminal groups.

It is characterized for them not to have family and permanent address, and chronic unemployment.

8) Most of them perpetrated a crime before getting 18 years old (60%). Together with growth of number of earlier convicted recidive murder number is also growing. The indicators are the same in Georgia. As it is shown in the chart most of them (60%) confirms that they perpetrated small illicit acts.

9) According the place of murder the crimes are often perpetrated according the living place (53%) and in streets (41,5%). So as we see that murder carries situational character.

10) Mainly knives are used for murders (64%), and arm – 25%.

11) Mainly victims are 25-35 years old person, and on the next place are 36-49 years persons. Situational relationships, conflicts, alcoholism and drug addiction is more spread in men therefore criminogenic results are more spread in them. 67% of men become victim of murder. As the researches of criminologist shows women often are victims of family and neighbor conflicts – 33%.

12) The employment index amongs the victims is very low (35%), most of them are unemployed (65%). Amongs employed 31% is on housekeepers, and 3,5% on the separate types.

13) The answers of respondents on earlier perpetrated violence are as follows: beating (57,5%), violent acts (14%), body damage (11,5%). It is also should be mentioned some convicted persons do not answer, 17% avoids answering the question. According the murder requirement estimation the respondents' answers are: approving self truth (20,5%), reaction on bad manners (16,5%). Revenge (12,5%), avoiding barrier (11,5%), material interest (10%).

14) For assesment of murderers the emotional condition, mental system before the crime and expression of psychological concepts are very important. Most of

respondent (32,5%) suppose that before the crime the person is very anxious. The answer is the same from 29% of convicted ones.

15) Regarding the indicator of interest prisoners mainly admit getting rich in any case (39%) and self estimation (30%). The next is searching for stable work (20%).

16) Amongst the murderers dominate uneducated and persons of law culture. Most of the respondents educational background was not full (58%) and secondary (39%) and 2% did not graduated from high schools.

17) Most of prisoners mainly are “educated” from not famous videofilms and magazines (85%). Only small part enjoys movies (11%) and books (4%). The significant attention is paid to the . . . of Georgian criminologists according which the fathers (80%) and mothers (76.7%) of juveniles convicted had secondary education. Amongst the initial offenders that are accused for crime against spouse dominate secondary and undergraduate secondary education: secondary education – 38% (fathers), 42% (mothers) and 67% (spouses); ungraduated secondary education – 32% (fathers), 26% (mothers) and 20% (spouses). The tendencies are the same in secondary imprisonment : secondary education – 62% (fathers), 52% (mothers) and 32% (spouses); ungraduated secondary education – 4% (fathers), 16% (mothers).

18) According the belief indicators amongst the murderers the main index is interest in money (32%), next is relationship with “friends” (22.5%), family (22%) and on the last place is society (19%).

19) The reason for creating the special relationship system by convicted are : mercenary (72%); in family sphere this indicator is the highest (55%), spending time (51%); in friendship the highest index is (76%); Used to it (41%); relationship with the family the highest index (68%); Obligation (25%); relationship with the family the

highest index (64%); 5) Culture and education (11%); in friendship the highest index is (45%);

The paragraph is concluded that behaviour motivation is created upon impact of subjective and objective factors the result of whci is solving the conflict situation in any way. Violence is as the relationship norm. In conflict situation every reaction is connected to heartening of victim, violence, self estimation. Murder is discussed as the means of reaching “success”.

The Fifth Chapter is dedicated to murder prevention, mainly general preventive actions, measures of earlier prevention, special-criminological and social rehabilitation.

The First Paragraph of the fifth chapter is dedicated to the general murder prevention actions.

It is admitted that in fighting violence subculture and social-economic differentiation of population the significant attention should paid to social-economic type reforms.

First of all actual is 1) the realisation of employment model crisis prevention; 2) measures for decrease of so called «risk zone», mainly preventive measures for anticipation of soruces of porno literature and violence ; elaborating of complex plans for the ministries of education, justice and internal affairs of Georgia for maintaining the information about violence, crime, sex and criminal world. Introducing the relevant licensc and control mechanizms, as it is in leading countries. TV programmes boradcasting police woks, media projects about criminological situations, special analytical programs about violence reasons, media programmes describing combating the violence.

The significant attantion is paid to the rehabilitation system in USA. The preventive boards are created in regions, cities and

countries of USA that give information about violence, support conflict families, organise the vacation for deviants, etc.

In the paragraph it is also analysed the medical-pedagogical influence measures of murder rehabilitation. It is typical for healthcare system service to visit on regular basis single mothers, control of the families where violence on children existed, exposure of conflict seeker adults, etc.

The problematics of victimology is also discussed in this chapter. The german model of government support programme is very important and in its framework special information on victimology is spread in population, special additional programmes on defence of citizens from violence is financed, the programme of social-psychological assistance to victims and witnesses are conducted.

Also the question on elaborating special regional programmes for victims-witnesses is set as it is accepted in USA and Japan.

In the system of combating murders actual is heightening the legal cultural level of population. As it is mentioned in the paragraph the regulation issues of the population of «Risk Zone» is very important (unemployed, alcoholics, drug addicted persons, beggars, vagabonds, earlier convicted persons, etc)

Heighten of legal culture in population is supported by normative acts. The criminological expertise of legal acts that regulate the question of combating violence is very important in view of murders.

In general acts of preventing murders the policy of defence of life right is very important and the concepts are defined in European convention. According the article 2 of convention killing the human being will not be regarded as act against the article when it is at least the result of absolute necessary violence : a) defending any person from illegal violence ; b) support in legal conviction c) legal action against riots.

The paragraph is dedicated to measure of decrease of war possibility and accordingly the decrease in crime against life. The military policy of Georgia is based on democratic and peacekeeping principle of government, the goal is avoiding war and defend the country from possible aggression. The military policy of Georgia respects all international legal principles and norms, support of international union for avoiding wars and armed conflicts, also denies the production, storage and transportation on its territory of nuclear weapon.

The health and life defence measures of children is analysed, mainly governmental medical programs: « obstetrics» and « medical assistance to children », governmental programs on save mothers and children.

In the paragraph the problem of medical help in detention centers in Georgia is mentioned. The question of possible suicidal tendencies between prisoners is set.

In preventive measures the analysis of legal regulation of abortions and euthanasia is very important. Here we have the right legal policy that is implemented in Georgia in the sphere of human rights according international acts.

Also significant attention is paid to the regulation issue of using firearms.

The problem of persons disappearance is also analysed in this paragraph. Timely reaction mechanism should exist for these facts. The Second Paragraph of the fifth chapter is dedicated to the earlier prevention of murder that comprise of deviant behaviour so with earlier preventive measures, as secondary murder is the result of minor defects, continuous tension, and creating conflict seeker person. Murder is precluded by appropriate deviation condition that must be taken into consideration when implementing preventive measures.

The multi staged prevention system is analysed that consists of the measures that:

1) Influence violence seeker persons. The main goal of prevention is exposure of concrete life factors in relevant part of population and usage of preventive measures on them. Very important is express of aggression in childhood and using relevant measures. Therefore psychological diagnosis of aggression development in childhood is getting more and more important.

2) Directly touch the environment where deviant behaviour is created (family, school, street, etc.). the preventive impact is significant for the families where the conflict relationship behaviour is based on socio contradiction or is expressed by requirements and antagonism of their satisfaction possibility. As the existing preventive experience of developed countries shows this type of work is implemented by resocializing departments together with regional law-enforcement organs. They conduct interviewing of neighbours, relatives, friends, analyse the calls received on family conflicts, coordinate working measures with conflict families, etc.

3) Organize questions in breeding of children by parents, participating of social worker and mutual participation of parents, taking into consideration convicted adults family situation.

4) Aiming exposure and elimination of violence amongs pupils relationship and school teachers work. In USA they have violence prevention state programme that is specially about the sexproblem in pupils, development of critical attitude to foreign films. Adult "advise" and other negative information, eliminating aggressive attitude of teachers, pupils contradiction with pedagogical group and etc.

5) Conduct neutralization of the criminogenic situation, where violent crime is possible. In this direction the following actions are planned: recreation of juvenile cases inspection departments in organs of internal affairs; Consolidation of business contacts of Ministry of internal Affairs with governmental organs (Ministries of education and justice, office of prosecutor, state department of youth cases, with coordination center of governmental commission,

scientific research institutions of psychiatry and psychology, etc.) and non-governmental organizations (“Child defense confederacy”, “Children of Georgia”, “Algeti”, etc.). organization of raids and operative-preventive actions at city markets, stations, night clubs, casinos and other gathering places. Contacts with local governmental bodies and services, organization of practical assistance; participation of students in inspection of juvenile cases working with so called street children, etc.

6) Expose “potencial” drug addicts.

7) The measures that sets medical-psychological goals, especially in breeding period of adults.

8) Pedagogical activities. Style of relationship and management defines the effectiveness of training and education. The concept of german psychologist Kurt Lewin is analysed where he neglects the authoritative style of pedagogics. Also is mentioned the importance of values of pedagogical relationship and pupils personal relationship. It is difficult to solve effectively the question of individuals predisposition in groups if the resource of orientation is unknown. For assessment of real values as fully so for concrete representative level between individuals the following symptoms are used: honesty, education, intellect, physical strength, professionalism, sport achievements, etc.

9) Prognosis of criminogenic situation that emerges as a result of deviant behaviour of prostitute woman. There are the following directions of preventive measures in the world: defining the objects of preventive measures so defining the group of the persons that are engaged in prostitution and/or support this activity; defining the family condition of prostitutes (parents, children, etc) and life conditions; defining the criminal connections of prostitutes; defining the persons and customer’s environment of using this service (especially defining life style and income of state personnel that are customers); elaborating of victimological problems of prostitution; elaborating measures against organised prostitution.

10) Support effective realisation of family violence legislation;

11) The following type of measures that are against of illegal purchase, make and keeping of arms. Working with society is very important; Targeted propagation against the criminogenic meaning of arms; development of system of calls on illegal keeping of arms in law enforcement organs; stimulation of passing arms deliberately; strengthening the monitoring on hunting and sportage guns; monitoring of arms keeping and using rules; full information on purchase of sportage and hunting guns; creating special database of persons purchasing arms, etc.

The Third Paragraph of the fifth chapter is dedicated to special-criminological measures of murder prevention.

In the chapter it is described the preventive work of courts mainly defining reasons and terms of murders, taking appropriate measures and monitoring the execution of verdict; strengthening the preventive and corrective influence of court process for peculiarly aggravated murder situation; elaborating appropriate explanatory recommendation and conducting conferences for social organizations.

The reaction measure of investigating organs on committed murder is outlined amongst the special-criminological measures. During investigations the acting legislation assigns significant role to the Office of Public Prosecutor.

The law “about Police” also has very big importance in preventive measures of organs of internal affairs, according which they are obliged to define reasons and terms of law breakers and exomitted crimes.

The prometics of imprisonment is also discussed. The importance of development of preventive questions in acting legislation is mentioned.

The importance of violence solution in armed forces is also set in the paragraph. In this question it is important to define the facts violence in time and the question of reaction on them.

The following Georgian laws are discussed in this paragraph : law « about the legal status of foreigners », law « about the immigration », norms about extradition, law « about education », law « about healthcare », administrative code, etc. Important norms where special measures for violence extraction are set.

The Forth Paragraph of the fifth chapter is ededictaed to social rehabilitation measures.

The social rehabilitation measures are outlined in the paragraph as they are very important for neutralization of the situations where the spread of murders is possible. In Georgia is acting the penitensial model of social rehabilitation that was described in « Statement of rehabilitation center for prisoners » apprived by the minister of Justice of Georgia on December 28, 1999.

The social rehabilitation model is totally different in foreign countries, where rehabilitation process is mainly conducted not in prisons, but in open type institutions. In social rehabilitation topic of « petnitantial » influence is very important where priority is correction of human relationships.

The prisoners have right of relationship with families, schools (if we talk about juveniles), neighbours, colleagues and with whome they spent free time, etc. additionally social rehabilitation sets goal of victimological behaviour: relatinship with victim, refund of loss, etc.

In USA according the official classification in prisons act the institution of « society custody ». the fundction of society custody of prisoners are : allowing them living is social group in the city or near it and arrangment in this kind of conditions without supervision ; arrangement/settlement of pupil prisoners in hostels of universities ; weekely reporting to the center of

classification ; creating working conditions at rented places;

The main aim of social rehabilitation on open type institution is preparation of prisoner for switching to normal life. The following action system is implemented for this : settlement in hostels or families ; after working or graduating support in returning on earlier places;

In case of partly open terms the main aim of social rehabilitation is limited isolation of prisoners. But here also the preparation for switching to normal life is implemented.

In case of strict isolation penitential influence is also connected to the process of social rehabilitation that gives the possibility of stricten or weaken the penitential influence. It is allowed to transfer the prisoner from one institution to another on basis of court decision and classification center.

According this penitential forms the classification types should be defined. It is clear that the classification offered by us is not full. The active participation of psychologists and sociologists is needed. But setting the question of classification model is urgent.

It is admitted that discussion of regime forms and prisoners personality is only one side of the problem. The very important factor is impact of society and their participation is penitential influence.